

Attica Economic Review

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

«Το ταμείο Next Generation EU και προκλήσεις της υγειονομικής κρίσης»

Σεπτέμβριος 2020

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος
2. Ειδικό θέμα: Σκοποί, κεφάλαια και μηχανισμοί του Next Generation EU
3. Διεθνές περιβάλλον
4. Οικονομικό κλίμα
5. Βραχυπρόθεσμοι δείκτες
6. Δημοσιονομικά
7. Τραπεζικά
8. Ενέργεια, υποδομές, περιβάλλον

- Η ελληνική και η παγκόσμια οικονομία εισέρχονται σε μια **νέα φάση στο τέλος του τρίτου τριμήνου**. Αυτή χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από την αβεβαιότητα που δημιουργούν οι ενδείξεις ενός **δεύτερου σταδίου κλιμάκωσης της υγειονομικής κρίσης**. Η σχετική αβεβαιότητα ενισχύεται από το ότι δεν είναι ακόμη σαφές το πότε θα είναι διαθέσιμα τα επιστημονικά μέσα για την αντιμετώπισή της.
- Ταυτόχρονα, όμως, επεκτείνονται και τα θετικά **μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής** παγκοσμίως που μετριάζουν τις επιπτώσεις της πανδημίας στην οικονομική δραστηριότητα, τάση που δεν αναμένεται να αντιστραφεί το 2021, όπως και για την Ελλάδα. Ακολουθώντας, οι προσδοκίες γενικά ανακάμπτουν και το διεθνές εμπόριο αναθερμαίνεται. Επιπλέον, οι προσδοκίες στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και τα χρηματιστήρια παραμένουν ιδιαίτερα ευνοϊκές.
- Στο **ιστορικά χαμηλό κόστος χρήματος** διεθνώς κρίσιμα συμβάλλουν τα μη-συμβατικά μέτρα τόνωσης ρευστότητας που συνεχίζουν να εφαρμόζουν οι μεγάλες κεντρικές τράπεζες, μεταξύ των οποίων και η ΕΚΤ. Αυτά δημιουργούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για χρηματοδότηση του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Στην περίπτωση της Ελλάδας καταγράφεται συστηματικά χαμηλή απόδοση του 10-ετούς ομολόγου του ελληνικού δημοσίου τον Αύγουστο, σε επίπεδα κοντά στα ιστορικά χαμηλά του Φεβρουαρίου.

- Στην **Ελλάδα**, η κλιμάκωση της υγειονομικής κρίσης τον Σεπτέμβριο, με έντονα τοπικά χαρακτηριστικά (κυρίως στην Αττική), είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για την εξέλιξη της κρίσης το φθινόπωρο, επομένως και για τις επιδράσεις της στην ελληνική κοινωνία και την οικονομία.
- Μεταξύ των **θετικών οικονομικών τάσεων** ξεχωρίζουν η ανάκαμψη της βιομηχανίας, η ενίσχυση της πιστωτικής επέκτασης και των τραπεζικών καταθέσεων, το χαμηλό κόστος χρηματοδότησης, ενώ συνεχίζουν οι προκλήσεις σε κλάδους όπως το λιανικό εμπόριο και οι κατασκευές, την αγορά εργασίας, τον εξωτερικό τομέα και τη δημοσιονομική ισορροπία.
- Τον Ιούλιο του 2020 οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν σε ένα φιλόδοξο σχέδιο ανάκαμψης και ένα πολυετές πλαίσιο προϋπολογισμού για την περίοδο 2021-2027, συνολικού ύψους άνω των €1,8 τρισεκ. Από αυτά, το **Ταμείο Next Generation EU** αποτελεί ένα νέο χρηματοδοτικό εργαλείο ύψους €750 δισεκ. το οποίο θα ενισχύσει τον προϋπολογισμό της ΕΕ με πόρους οι οποίοι θα αντληθούν από τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Από αυτά, η Ελλάδα μπορεί να απορροφήσει έως και €19,2 δισεκ. από τις επιχορηγήσεις του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Προκειμένου να διασφαλιστεί η έγκαιρη απορροφητικότητα των νέων πόρων, η Ελλάδα καλείται να παρουσιάσει άμεσα ένα Σχέδιο Ανάκαμψης με αξιόπιστες **προτεραιότητες οικονομικής πολιτικής** και ευκαιρίες για άμεσες επενδύσεις στους τομείς προτεραιότητας της πράσινης οικονομίας και ψηφιακής σύγκλισης.
- Το **προσχέδιο του Προϋπολογισμού για το 2021** υποθέτει ύφεση της τάξης του 8% και ανάκαμψη άνω του 5% το 2021. Αντίστοιχα, το προσχέδιο περιλαμβάνει μια σειρά από μέτρα δημοσιονομικής τόνωσης για την αντιμετώπιση της κρίσης, τόσο από την πλευρά των εσόδων, όσο και των δαπανών, τα οποία εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν σε πρωτογενές έλλειμμα της τάξης του 5,7% το 2020 και 1,1% το 2021, σε αντιδιαστολή με τους μετα-μνημονιακούς στόχους των πρωτογενών πλεονασμάτων κατά 3,5% για αμφότερα τα έτη.

2. Ειδικό θέμα

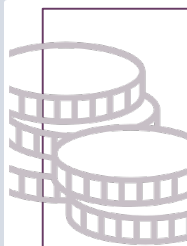
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

Σκοποί, κεφάλαια και μηχανισμοί του Next Generation EU

Σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη

- Με στόχο την εκκίνηση της ευρωπαϊκής ανάκαμψης και την προστασία και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε στις 26 Μαΐου 2020** ένα εκτεταμένο σχέδιο ανάκαμψης για την Ευρώπη, το οποίο βασίζεται στην αξιοποίηση του προϋπολογισμού της ΕΕ.
- **Στις 21 Ιουλίου 2020**, οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν σχετικά με το **σχέδιο ανάκαμψης και το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027**.
- Στη συνέχεια, θα πραγματοποιηθούν **διαπραγματεύσεις με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**, προκειμένου να περατωθούν επειγόντως οι εργασίες για όλες τις νομικές πράξεις.
- Η **απόφαση για τους ίδιους πόρους**, μόλις εκδοθεί, θα πρέπει να εγκριθεί από τα κράτη-μέλη το συντομότερο.

Πηγές: <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-recovery-plan/>
https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_el

Next Generation EU

Ένα νέο μέσο ανάκαμψης €750 δισεκ. το οποίο θα ενισχύσει τον προϋπολογισμό της ΕΕ με νέα χρηματοδότηση που θα αντληθεί από τις χρηματοπιστωτικές αγορές

Ενισχυμένος μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της ΕΕ

2021-2027: (€1074,3 δισεκ.)

Σύνολο
€1824,3 δισεκ.

Θεμελιώδη στοιχεία της πολιτικής για την ανάκαμψη

Τα κεφάλαια που θα διατεθούν μέσω του Next Generation EU θα διοχετεύονται μέσω των προγραμμάτων της ΕΕ στον ανανεωμένο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ:

Πράσινη Μετάβαση

- Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου με την ταχεία ανάπτυξη της **ανανεώσιμης ενέργειας και του υδρογόνου**,
- **Ανακαινίσεις κτιρίων** και υποδομών για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.
- **Πράσινη και έξυπνη μετάβαση στις μεταφορές**
- Έμφαση στην **κυκλική οικονομία**
- Διαχείρισης των **υδάτων και της βιοποικιλότητας**.
- Εξασφάλιση **δίκαιης πράσινης μετάβασης**

Ψηφιακή μετάβαση και παραγωγικότητα

- Βελτίωση **συνδεσιμότητας**
- Ανάπτυξη **ψηφιακών δεξιοτήτων** σε όλα τα επίπεδα με έμφαση στην **μετάβαση χωρίς αποκλεισμούς**
- **Ψηφιοποίησης των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης**
- **Ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων**
- Οικοδόμηση και την ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων αιχμής όπως η **τεχνητή νοημοσύνη** και η πληροφορική υψηλών επιδόσεων

Δικαιοσύνη

- **Ισότιμη πρόσβαση στην εργασία και την εκπαίδευση** για κοινωνικά ευπαθείς ομάδες.
- Διασφάλιση **ποιοτικής ιατροφαρμακευτικής** περίθαλψης ισότιμα κοινωνικά προσβάσιμη
- Στήριξη αποτελεσματικών πολιτικών για την **ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής**
- Συστήματα η **τεχνητή νοημοσύνη**
- Μετατόπιση της φορολογικής επιβάρυνσης από την **εργασία σε λιγότερο στρεβλωτικούς φόρους**

Μακροοικονομική σταθερότητα

- Παροχή στοχευμένης και **προσωρινής δημοσιονομικής στήριξη το 2021**, με **δεδομένη την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής**
- Η **βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών** θα είναι σημαντική για την τόνωση του αναπτυξιακού δυναμικού και τη **στήριξη του οικονομικού μετασχηματισμού**.
- Κατάλληλα μέτρα για να διασφαλιστούν **οι ομαλές εξελίξεις όσον αφορά το ιδιωτικό χρέος**

Πυλώνες του «Next Generation EU»

Οι πυλώνες του «Next Generation EU»	Στόχευση	Χρηματοδοτικά εργαλεία και Μηχανισμοί επίτευξης των στόχων
A. Στήριξη των κρατών-μελών για την ανάκαμψη	Μέσα στήριξης των κρατών-μελών για να ανακάμψουν και να εξέλθουν από την κρίση	<ul style="list-style-type: none">Μηχανισμός Ανάκαμψης και ΑνθεκτικότηταςΣυνδρομή στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή και τις Περιοχές της Ευρώπης - REACT-EUΕνίσχυση προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξηςΕνίσχυση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης
B. Επανεκκίνηση της οικονομίας και στήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων	Μέτρα για την τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων και τη στήριξη των επιχειρήσεων που επηρεάζονται από την κρίση	<ul style="list-style-type: none">Ενίσχυση του προγράμματος InvestEU
Γ. Αξιοποίηση των διδαγμάτων από την κρίση	Ενίσχυση βασικών προγραμμάτων της ΕΕ για ενισχυθεί η ενιαία αγορά πιο ισχυρή και ανθεκτική, και για να επιταχυνθεί η πράσινη και ψηφιακή μετάβαση.	<ul style="list-style-type: none">Ενίσχυση του rescEU

Πηγές: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe/pillars-next-generation-eu_el
https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe_el

Κατανομή προϋπολογισμού «Next Generation EU» ανά ταμείο – μηχανισμό*

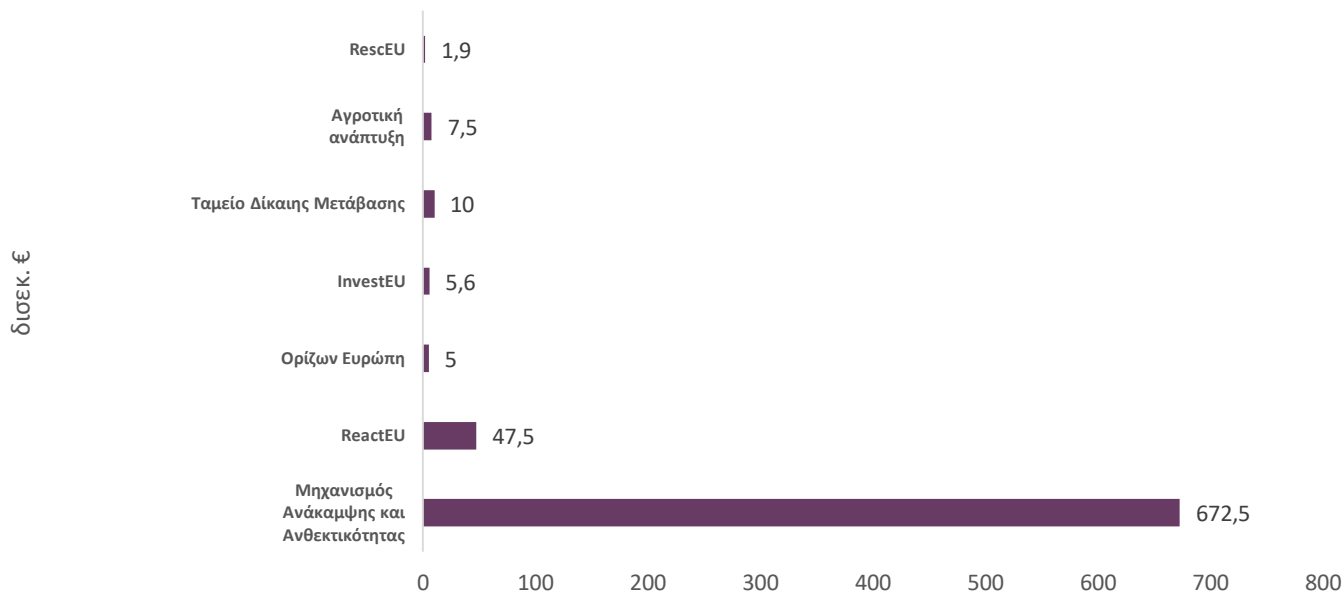
Επιχορηγήσεις
€390 δισεκ.

Δάνεια
€360 δισεκ.

Σύνολο
€750 δισεκ.

* Οι πόροι του Next Generation EU δεν σχετίζονται με εκείνους του Μακροπρόθεσμου Προϋπολογισμού 2021-2027

Πηγή: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Σημείωμα 21 Ιουλίου 2020, EUCO 10/20, (διαθέσιμο στο <https://www.consilium.europa.eu/media/45132/210720-euco-final-conclusions-el.pdf>)

Κατανομή ενισχύσεων ανά κράτος-μέλος από το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Χρηματοδότηση μέσω του Μηχανισμού Σταθερότητας και Ανάπτυξης (€672,5 δισεκ. ή 89,7% του Next Generation EU)

Τα κράτη μέλη θα καταρτίσουν **σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας**, τα οποία θα καθορίζουν μια συνεκτική δέσμη μεταρρυθμίσεων και επενδυτικών έργων, προκειμένου να υποστηριχθούν από τον ΜΜΑ με βάση οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που θα οριστικοποιηθούν στις τελικές συμφωνίες.

- **Επιχορηγήσεις:** το μέγιστο δυνατό ποσό ανά κράτος-μέλος θα προκύψει βάσει προκαθορισμένης κλείδας κατανομής, η οποία δεν έχει προσδιοριστεί ακόμα και θα λαμβάνει υπόψη τον πληθυσμό, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και την ανεργία. Η κλείδα θα δίνει έμφαση στις χώρες που έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση, ιδίως εκείνες με χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και υψηλή ανεργία.
- **Δάνεια:** πόροι για την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και των δημόσιων επενδύσεων των κρατών-μελών, βάσει των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας τα οποία θα υποβάλλουν. Τα δάνεια για κάθε κράτος-μέλος δεν θα υπερβαίνουν το 6,8% του ΑΕΕ, εκτός από εξαιρετικές περιστάσεις και υπό την προϋπόθεση πως υπάρχουν διαθέσιμοι πόροι.

Πηγές: Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Σημείωμα 21 Ιουλίου 2020, EUCO 10/20, (διαθέσιμο στο <https://www.consilium.europa.eu/media/45132/210720-euco-final-conclusions-el.pdf>), <https://www.consilium.europa.eu/el/infographics/recovery-plan-mff-2021-2027/>

Εμβληματικές Πρωτοβουλίες που η ΕΕ υποστηρίζει στο πλαίσιο του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Ενίσχυση της ενέργειας

ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενσωμάτωσή τους μέσω εκσυγχρονισμένων δικτύων

Ανακαίνιση

βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και της αποδοτικής χρήσης των δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων

Επαναφόρτιση και ανεφοδιασμός

Καθαρές τεχνολογίες, χρήση βιώσιμων και έξυπνων μεταφορών, σταθμών φόρτισης και ανεφοδιασμού

Σύνδεση

πρόσβαση σε ταχείες ευρυζωνικές υπηρεσίες

Εκσυγχρονισμός

δημόσιων υπηρεσιών και διοίκησης

Επέκταση

ικανοτήτων υπολογιστικού νέφους βιομηχανικών δεδομένων και βιώσιμων επεξεργασιών

Επαιδίδευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων

ψηφιακές δεξιότητες και στην εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση για όλες τις ηλικίες

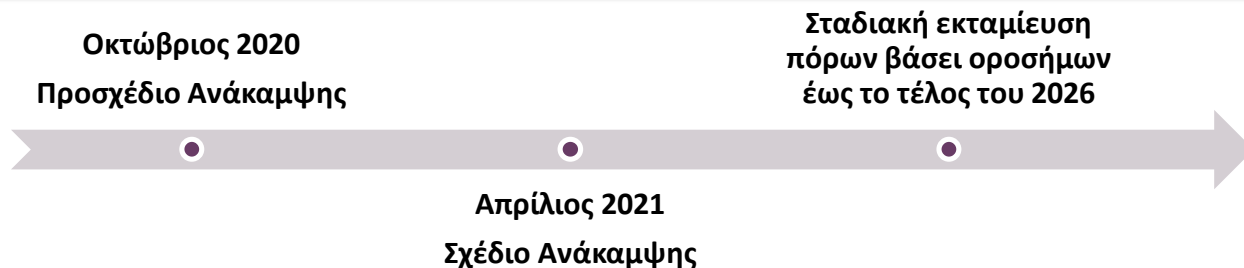
Πηγή: Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (COM/2020/575) Ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2021

Διαδικασία πληρωμών μέσω του Μηχανισμού

Οι επιχορηγήσεις και τα δάνεια θα εκταμειούνται σε δόσεις, κατά το πέρας των στόχων και των οροσήμων που ορίζονται από τα κράτη-μέλη στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητάς τους.

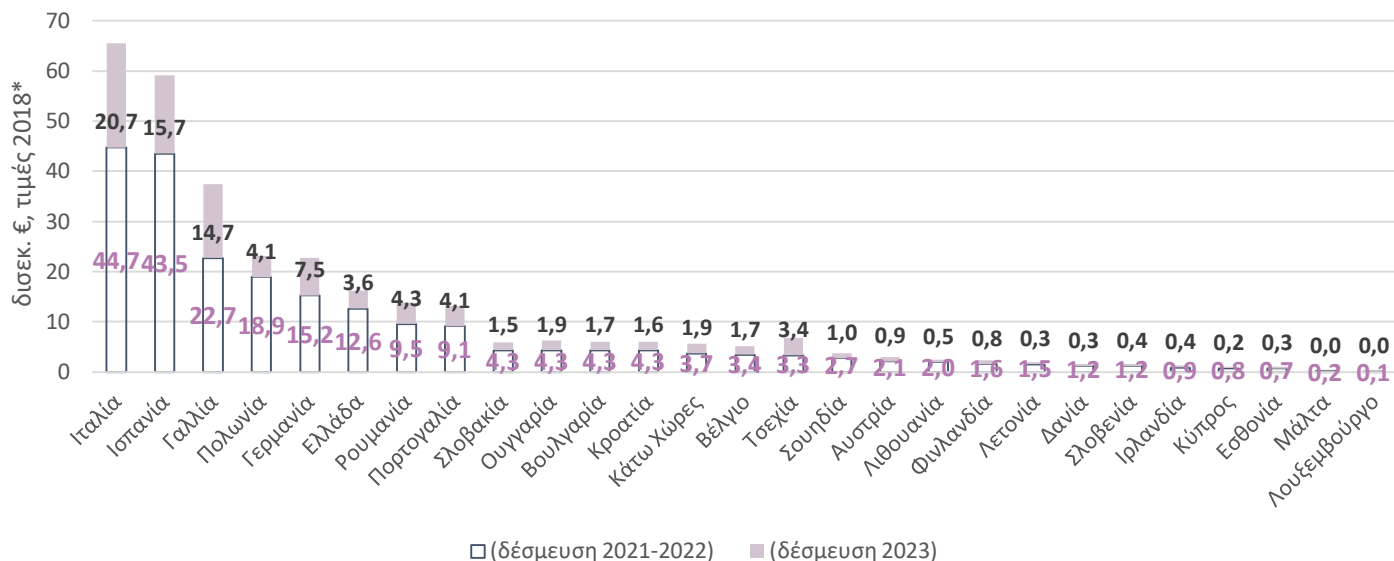
Τα κράτη-μέλη μπορούν να υποβάλουν σχέδια μέχρι το 2022, το αργότερο έως τις 30 Απριλίου κάθε έτους, αλλά θα μπορούσαν ήδη να υποβάλουν ένα προσχέδιο μαζί με το εθνικό σχέδιο προϋπολογισμού τους τον **Οκτώβριο του 2020**. Για την άμεση παροχή στήριξης, τα κράτη-μέλη ενθαρρύνονται να υποβάλουν το πρώτο τους σχέδιο ήδη φέτος. Η εκταμίευση των δανείων θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2026.

Πηγή: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_20_1659

Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας - Κατανομή επιχορηγήσεων μεταξύ χωρών

Η Ελλάδα μπορεί να απορροφήσει έως €16,2 δισεκ. από τις επιχορηγήσεις του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

*Τα ποσά είναι υπό αναθεώρηση

Πηγή: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/recovery-plan-europe/pillars-next-generation-eu_el

Προτάσεις Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου για το Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)

Αξιολόγηση κατάρτισης-στόχων-κατάρτισης ΜΑΑ:

- Ο ΜΑΑ στηρίζει ευρύτερα μεταρρυθμιστικά και επενδυτικά προγράμματα **που βασίζονται σε ορόσημα προόδου, όχι στο σύστημα απόδοσης δαπανών** που απορρέει από συγκεκριμένα προγράμματα/έργα, όπως ισχύει με τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ.
- **Η σύνδεση του ΜΑΑ με τους στόχους της ΕΕ** (πχ. κοινωνικοοικονομική σύγκλιση, Πράσινη Συμφωνία, ψηφιακός μετασχηματισμός) θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσω **υποχρεωτικών κοινών δεικτών**
- Η ταυτόχρονη κατάρτιση προγραμμάτων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, επιχειρησιακών προγραμμάτων και εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων αποτελεί πρόκληση για τα κράτη-μέλη: προτείνεται η **εφαρμογή απλουστευμένων διαδικασιών**, ώστε να αποφευχθεί η αλληλοκάλυψη με άλλες πηγές χρηματοδότησης της ΕΕ.

Αξιολόγηση κατανομής προϋπολογισμού ΜΑΑ:

- Η προτεινόμενη κατανομή των χρηματοδοτικών εισφορών στα κράτη-μέλη καθορίστηκε σε μεγάλο βαθμό βάσει συνθηκών πριν από την πανδημία COVID.
- Όμως, 4 από τα 10 κράτη-μέλη που θα λάβουν την υψηλότερη επιχορήγηση από το ΜΑΑ αναμένεται να έχουν μείωση ΑΕΠ το 2020 χαμηλότερη από τη μέση μείωση για το σύνολο της ΕΕ (περίπου 7%).
- Περισσότερα από τα 2/3 των επιχορηγήσεων του ΜΑΑ προορίζονται για τα 14 κράτη-μέλη με κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 2019 τουλάχιστον στο 90% του μέσου όρου της ΕΕ, και μόνο το ένα τέταρτο περίπου αυτών προορίζεται για τα οκτώ κράτη-μέλη με κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2019 κάτω του 75% του μέσου όρου της ΕΕ.

Πηγή: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ, Γνώμη 6/2020 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

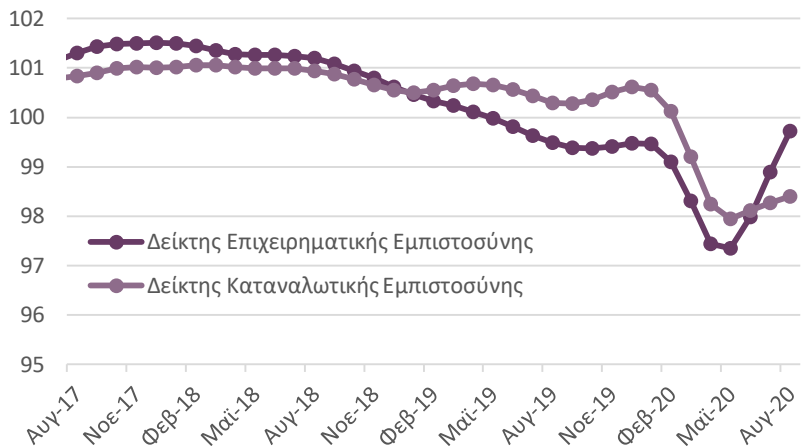
3. Διεθνές περιβάλλον

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

«Το ταμείο Next Generation EU και προκλήσεις της υγειονομικής κρίσης»

Η καταναλωτική εμπιστοσύνη παγκοσμίως βελτιώθηκε ελαφρώς τον Αύγουστο, ενώ σημαντική άνοδο καταγράφει ο δείκτης επιχειρηματικής εμπιστοσύνης

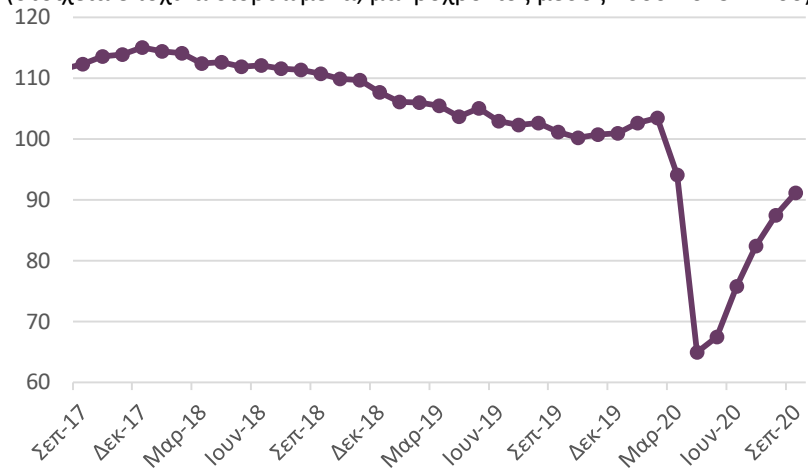
Δείκτες Οικονομικού κλίματος χωρών ΟΟΣΑ
(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2008-2020 = 100)

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 8/2020

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ευρωζώνη συνεχίζει τη ανοδική του πορεία και τον Σεπτέμβριο (+3,6 μονάδες)

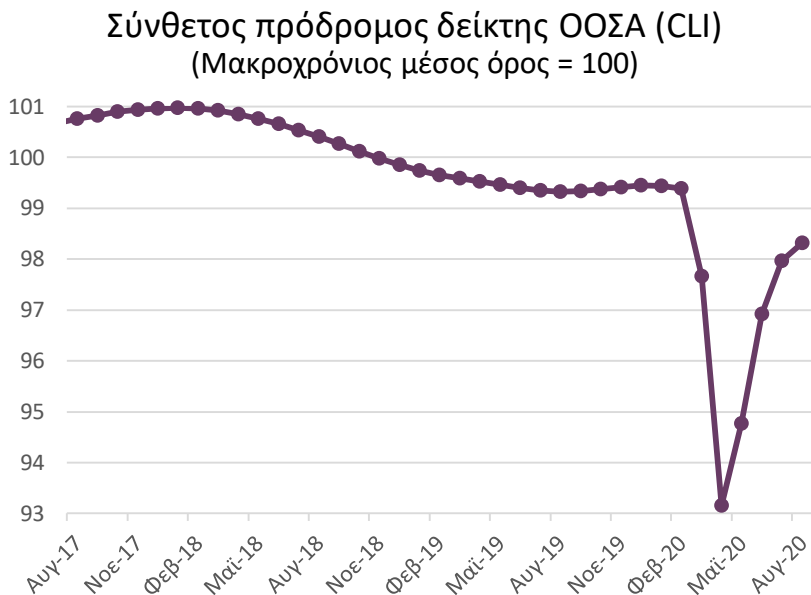
Δείκτες Οικονομικού κλίματος της Ευρωζώνης
(στοιχεία εποχικά διορθωμένα, μακροχρόνιος μέσος 2000-2019 = 100)

Πηγή: DG ECFIN, έως 9/2020

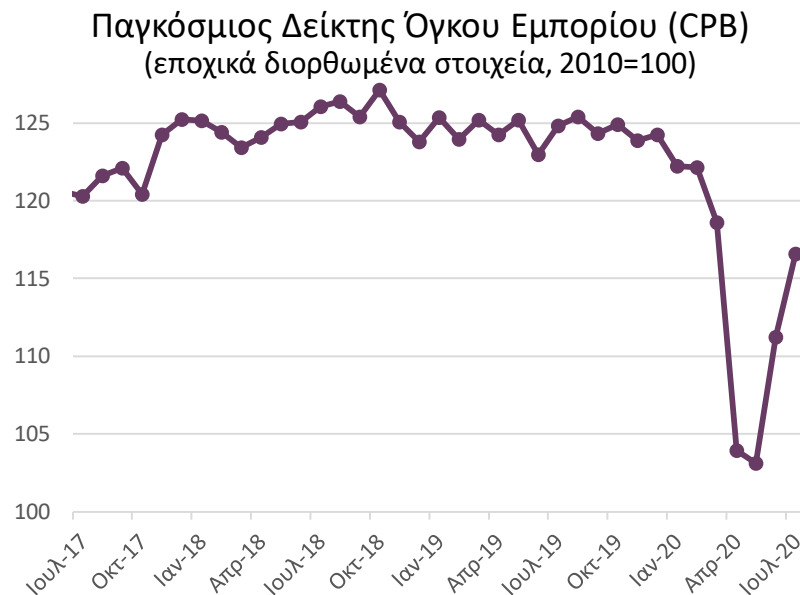
Η οικονομική δραστηριότητα και το εμπόριο βρίσκονται σε τροχιά ανάκαμψης διεθνώς

Ανεβαίνει ελαφρώς ο CLI τον Αύγουστο (+0,3%), δείχνοντας σημάδια επιβράδυνσης

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 8/2020

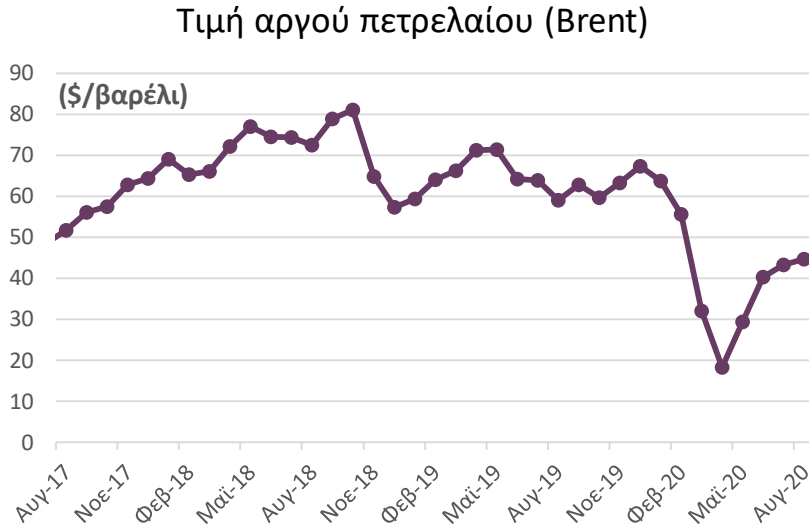
Σημαντική ανάκαμψη του διεθνούς όγκου εμπορίου τον Ιούλιο (+4,78% στις 116,56 μονάδες)

Πηγή: CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis, έως 7/2020

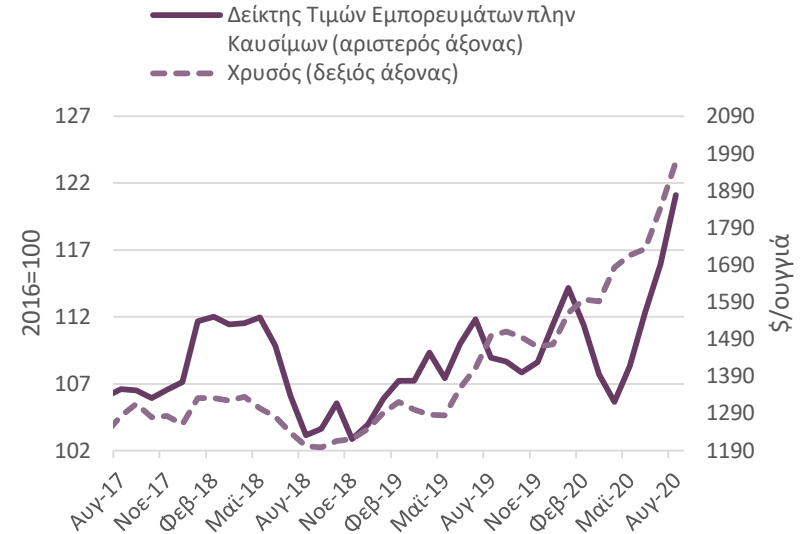
Οι τιμές των εμπορευμάτων εξακολουθούν να αυξάνονται

Η τιμή του πετρελαίου ενισχύθηκε κατά 3,47% τον Αύγουστο, στα \$44,7/βαρέλι, ηπιότερα από ότι τον Ιούλιο

Πηγή: U.S. Energy Information Administration, έως 8/2020

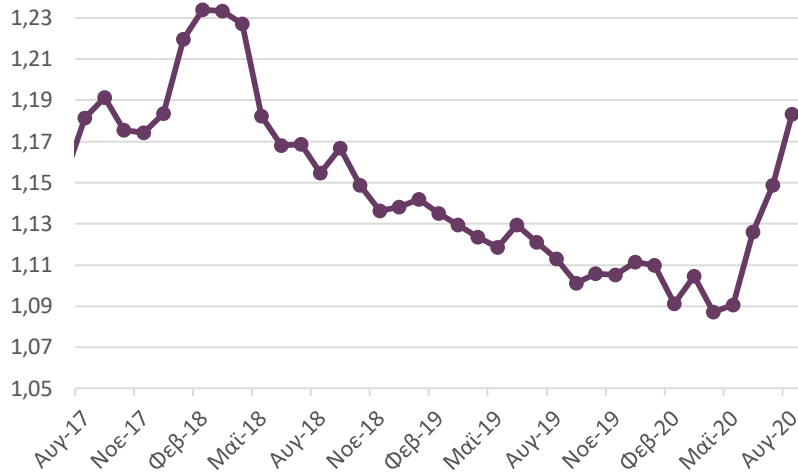
Σημαντική άνοδος στον δείκτη τιμών λοιπών εμπορευμάτων ενώ και η τιμή του χρυσού συνεχίζει την ανοδική πορεία της

Πηγή: ΔΝΤ, Commodity data portal, έως 8/2020

Το ευρώ εξακολουθεί την ανοδική του πορεία τον Αύγουστο σε σχέση με το δολάριο με την ισοτιμία πλέον να βρίσκεται στα 1,18 \$/€

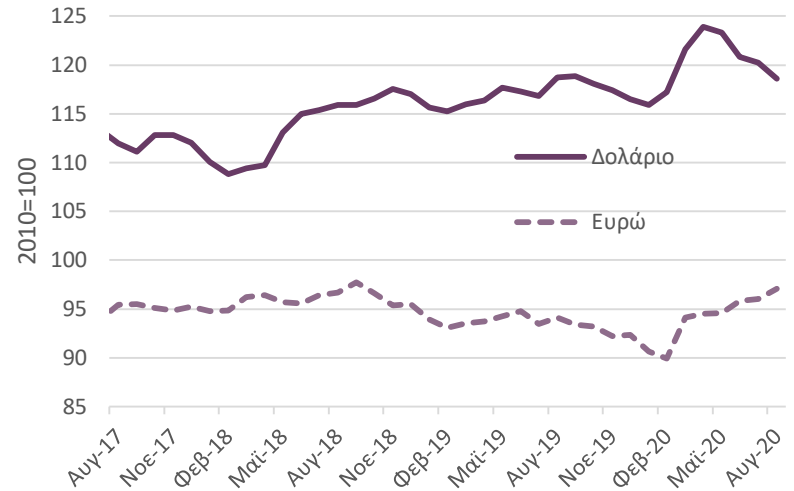
Ισοτιμία ευρώ/δολαρίου

Πηγή: Federal Reserve Bank of St. Louis, έως 8/2020

Πτώση δολαρίου και μικρή άνοδος του ευρώ τον Αύγουστο, σε σχέση με τους κύριους εμπορικούς εταίρους

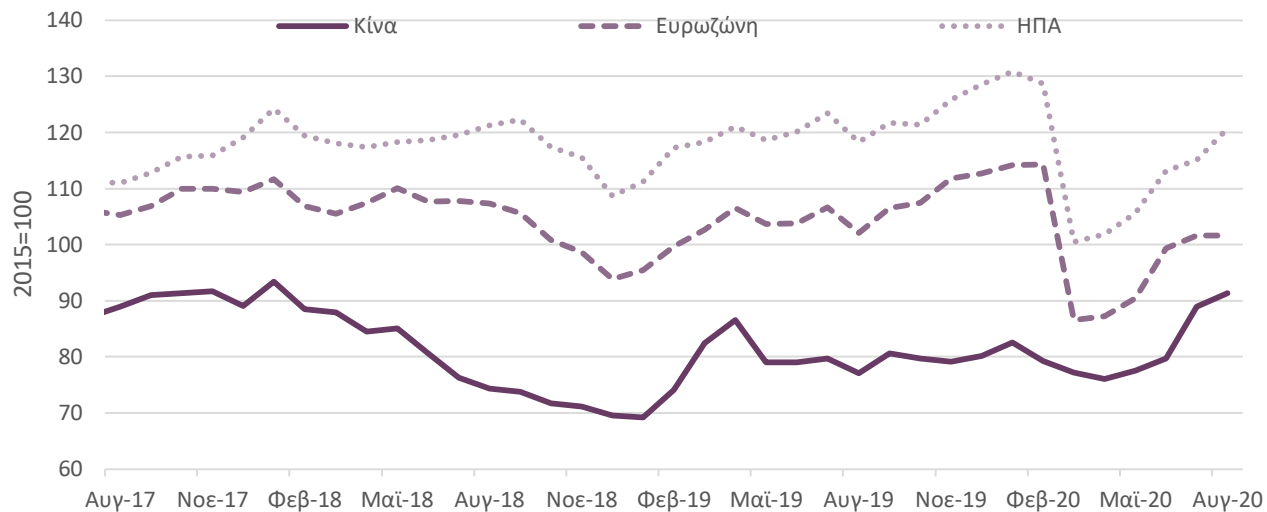
Δείκτης πραγματικής σταθμισμένης ισοτιμίας

Πηγή: Bank for International Settlements, έως 8/2020

Ανοδικά κινούνται οι χρηματιστηριακοί δείκτες (+2,6%), ενώ σταθεροποιη

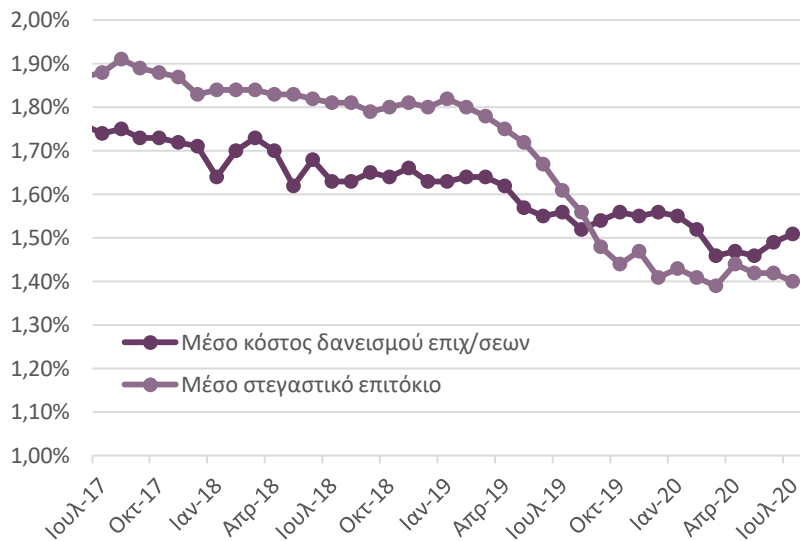
Χρηματιστηριακοί Δείκτες Ινδιστών

Πηγή: ΟΟΣΑ, μηνιαίος μέσος όρος τιμών κλεισίματος γενικών δεικτών, έως 8/2020

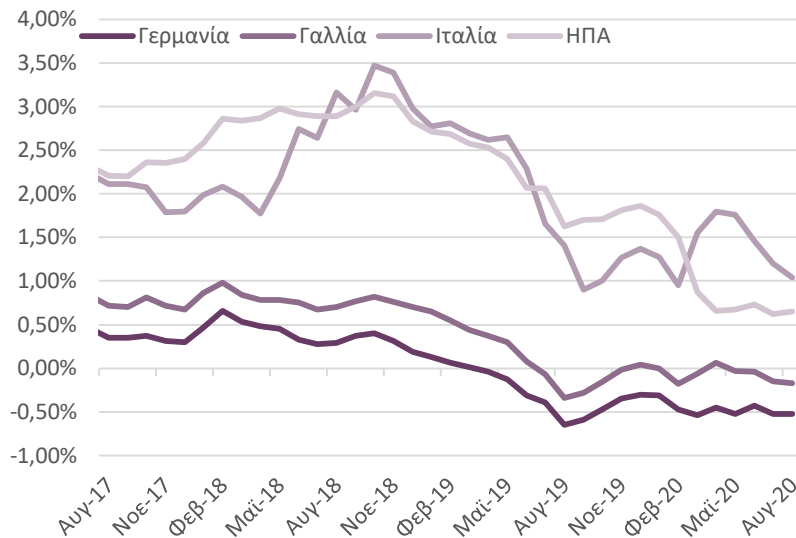
Το κόστος χρηματοδότησης στην Ευρωζώνη παραμένει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα

ελαφρώς και τον Ιούλιο, ενώ οι αποδόσεις των 10-ετών / ελαφρώς πτωτικά τον Αύγουστο

Πηγή: ΕΚΤ, έως 7/2020

Αποδόσεις 10-ετών κρατικών ομολόγων

Πηγή: ΟΟΣΑ, έως 8/2020

Σύνοψη – Διεθνές Περιβάλλον

- Οι **επιχειρηματικές προσδοκίες** συνεχίζουν να **ανακάμπτουν διεθνώς**, ωστόσο υπάρχει αβεβαιότητα σε σχέση με την ένταση του διαφαινόμενου δεύτερου κύματος διεθνούς έξαρσης του νέου κορωνοϊού.
- Το **διεθνές εμπόριο** εξακολουθεί να ανακάμπει ενώ οι τιμές του πετρελαίου, του χρυσού και των λοιπών εμπορευμάτων βρίσκονται σε ανοδική πορεία.
- Το **ευρώ** ενισχύεται έναντι άλλων νομισμάτων, ενώ το **κόστος κεφαλαίου** παραμένει σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα.
- Οι **χρηματαγορές** εμφανίζονται να προεξοφλούν την έναρξη της ανάκαμψης. Από την άλλη πλευρά, η αύξηση των κρουσμάτων του κορωνοϊού εντείνει την αβεβαιότητα καθώς πλησιάζει η χειμερινή περίοδος.

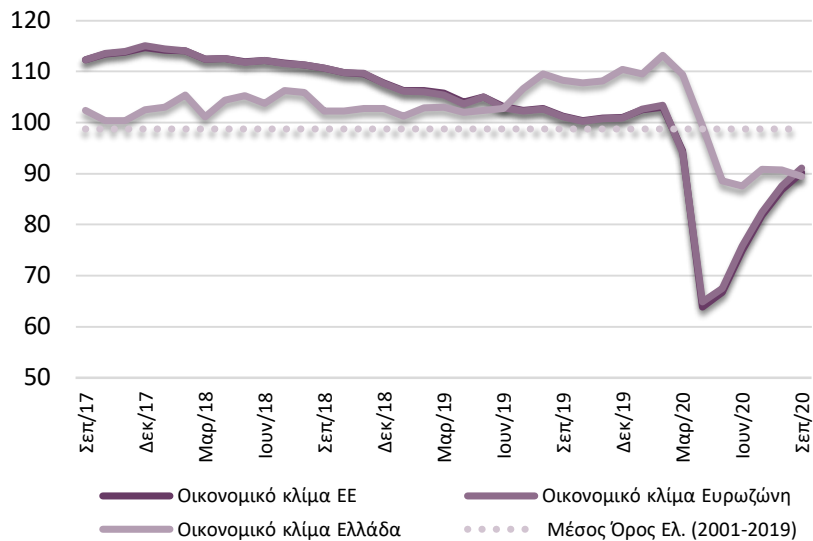
4. Οικονομικό κλίμα

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

«Το ταμείο Next Generation EU και προκλήσεις της υγειονομικής κρίσης»

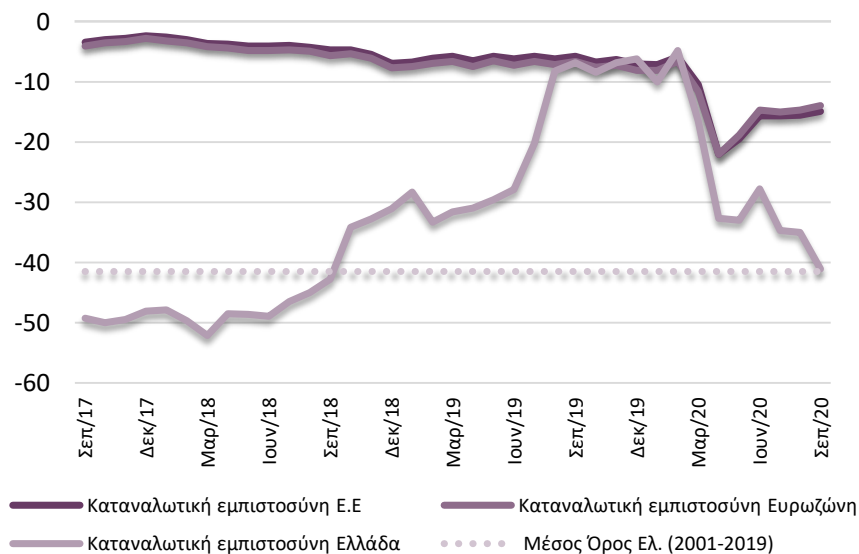
Ήπια επιδείνωση οικονομικού κλίματος και αισθητή κάμψη καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Η επιδείνωση των προσδοκιών σε Κατασκευές αντισταθμίστηκε από βελτίωση σε Λιανικό εμπόριο σε Υπηρεσίες και Βιομηχανία

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος υποχώρησε ήπια τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις 89,5 μονάδες, έναντι 90,7 μονάδων τον προηγούμενο μήνα.

....με τον δείκτη όμως καταναλωτικής εμπιστοσύνης να σημειώνει αισθητή υποχώρηση

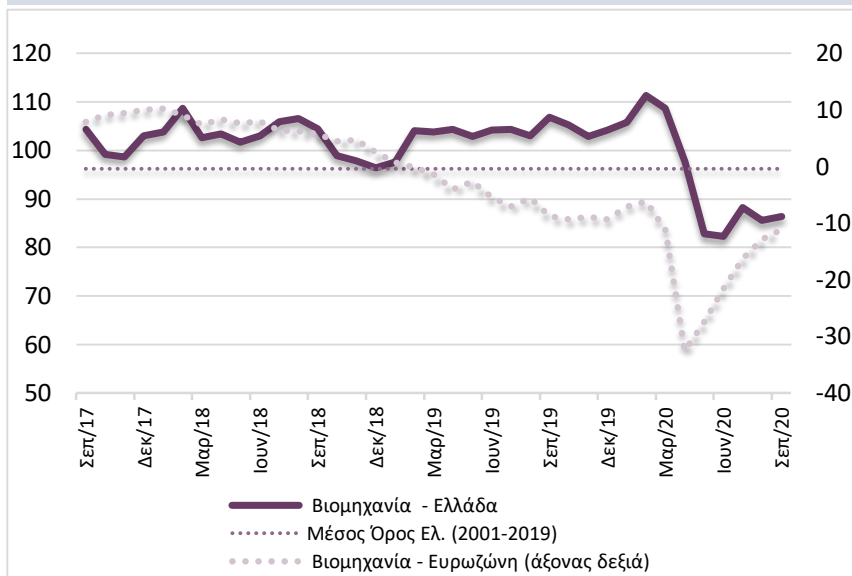

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης σημείωσε αισθητή υποχώρηση τον Σεπτέμβριο και διαμορφώθηκε στις -41,0 (από -35,0) μονάδες, κινούμενος πολύ χαμηλότερα από το περυσινό του επίπεδο (-6,8 μονάδες)

Πηγή: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως 9/2020

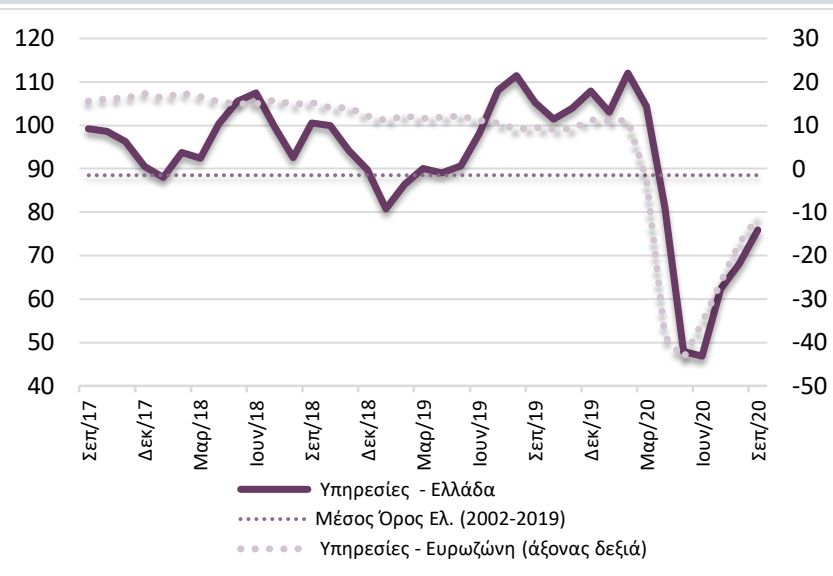
Μικρή βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών στη βιομηχανία, μεγαλύτερη βελτίωση στις υπηρεσίες

Ήπια ενίσχυση στις επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία, με βελτίωση των εκτιμήσεων για παραγγελίες και ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη **Βιομηχανία** ενισχύθηκε ήπια τον Σεπτέμβριο, στις 86,4 (από 85,6 τον Αύγουστο) μονάδες, επίπεδο πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (106,8 μονάδες)

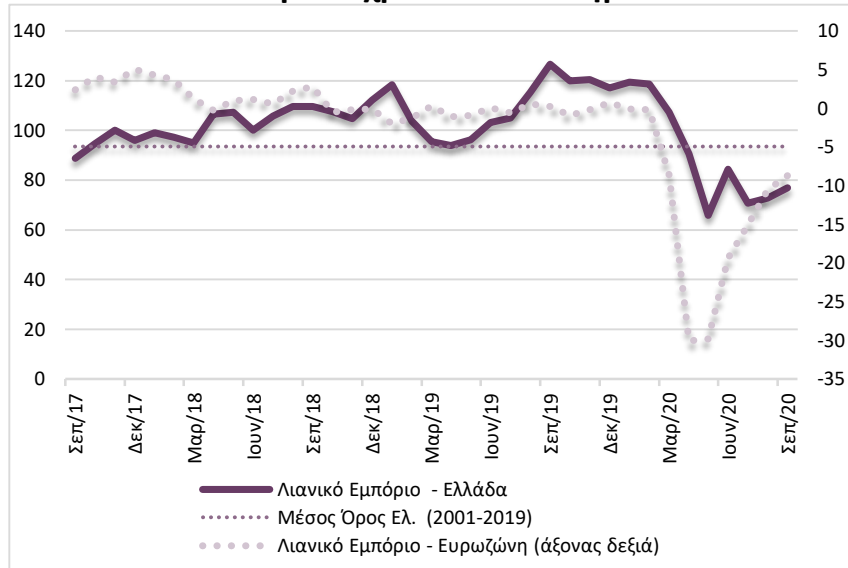
Αισθητή ενίσχυση προσδοκιών στις υπηρεσίες, από αισιόδοξες εκτιμήσεις για τη ζήτηση αλλά και τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** ανακάμπτει περαιτέρω και διαμορφώνεται τον Σεπτέμβριο στις 75,9 (από 68,1 τον Αύγουστο) μονάδες.

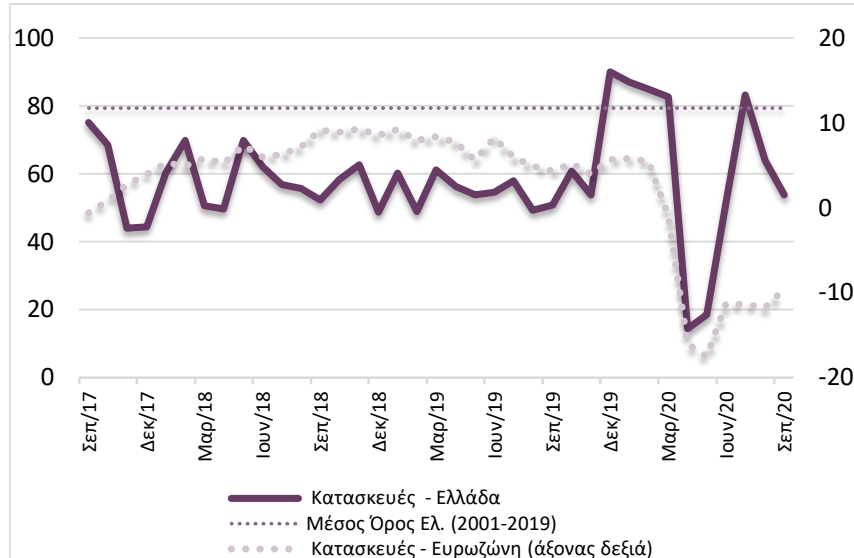
Ενίσχυση προσδοκιών στο λιανικό εμπόριο, αντίθετα με την υποχώρησή τους στις κατασκευές

Μικρή ενίσχυση στις προσδοκίες στο Λιανικό Εμπόριο, με συγκρατημένη αισιοδοξία για το επόμενο χρονικό διάστημα

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** ενισχύεται ήπια τον Σεπτέμβριο και διαμορφώνεται στις 76,8 (από 72,9) μονάδες

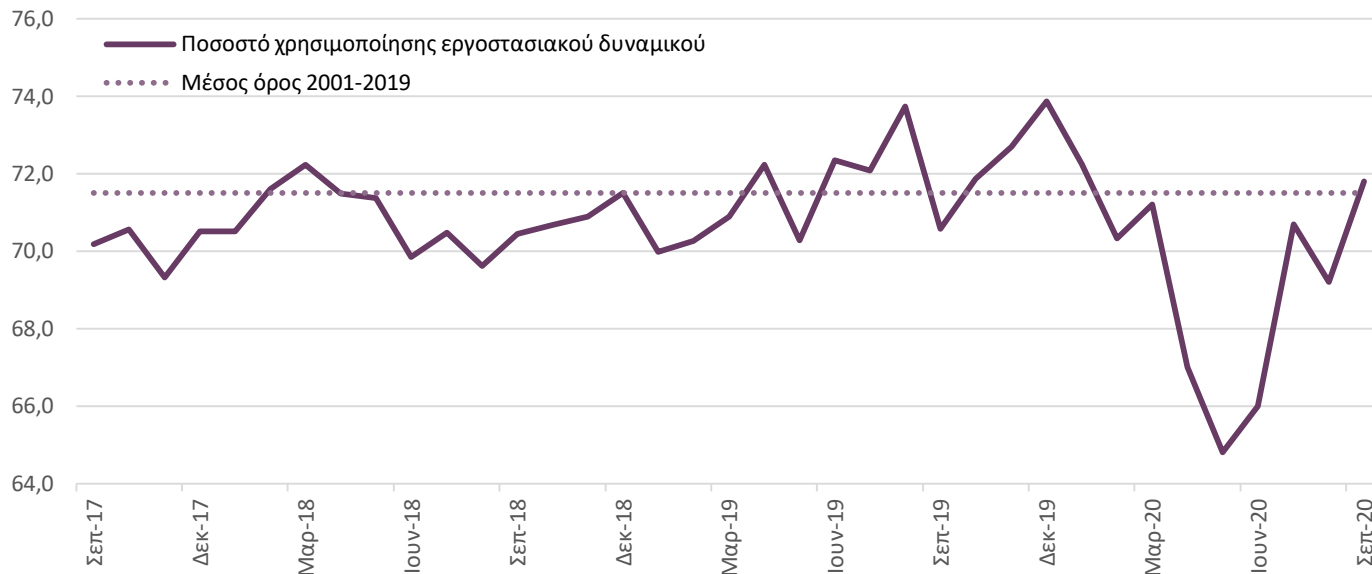
Σημαντική υποχώρηση των προσδοκιών, κυρίως στις Ιδιωτικές Κατασκευές

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές**, συνεχίζει την πτωτική πορεία του Αυγούστου και διαμορφώνεται στις 53,7 μονάδες (από 63,9), κοντά στα περυσινά επίπεδα (50,8 μονάδες)

Η αξιοποίηση του εργοστασιακού δυναμικού της βιομηχανίας ανέκαμψε και βρίσκεται κοντά στο μακροχρόνιο επίπεδό της

Η αξιοποίηση ανέκαμψε στο επίπεδο που ήταν πριν ξεσπάσει η υγειονομική κρίση

Σημείωση: 100% χρησιμοποίηση του εργοστασιακού δυναμικού αντιστοιχεί στο σημείο εκείνο στο οποίο η βιομηχανία δεν μπορεί να αυξήσει περαιτέρω την παραγωγή αυξάνοντας την απασχόληση αλλά πρέπει να επεκτείνει την κεφαλαιουχική της υποδομή, π.χ. μηχανές, εγκαταστάσεις, κλπ.

Πηγή: IOBE, έως 9/2020

Σύνοψη – Οικονομικό κλίμα

- Το **οικονομικό κλίμα** σημείωσε οριακή επιδείνωση **τον Σεπτέμβριο**, παραμένοντας αρκετά χαμηλότερα από το επίπεδό του στις αρχές του έτους.
- Μικτή η εικόνα στις **επιχειρηματικές προσδοκίες**, καθώς επιδεινώθηκαν στους κλάδους των Κατασκευών και της Βιομηχανίας, αλλά ανέκαμψαν στο Λιανικό εμπόριο και τις Υπηρεσίες.
- Η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** κατέγραψε αισθητή κάμψη.
- Η αξιοποίηση του εργοστασιακού δυναμικού της βιομηχανίας ανέκαμψε και κινείται οριακά πάνω από το μακροχρόνιο μέσο όρο.

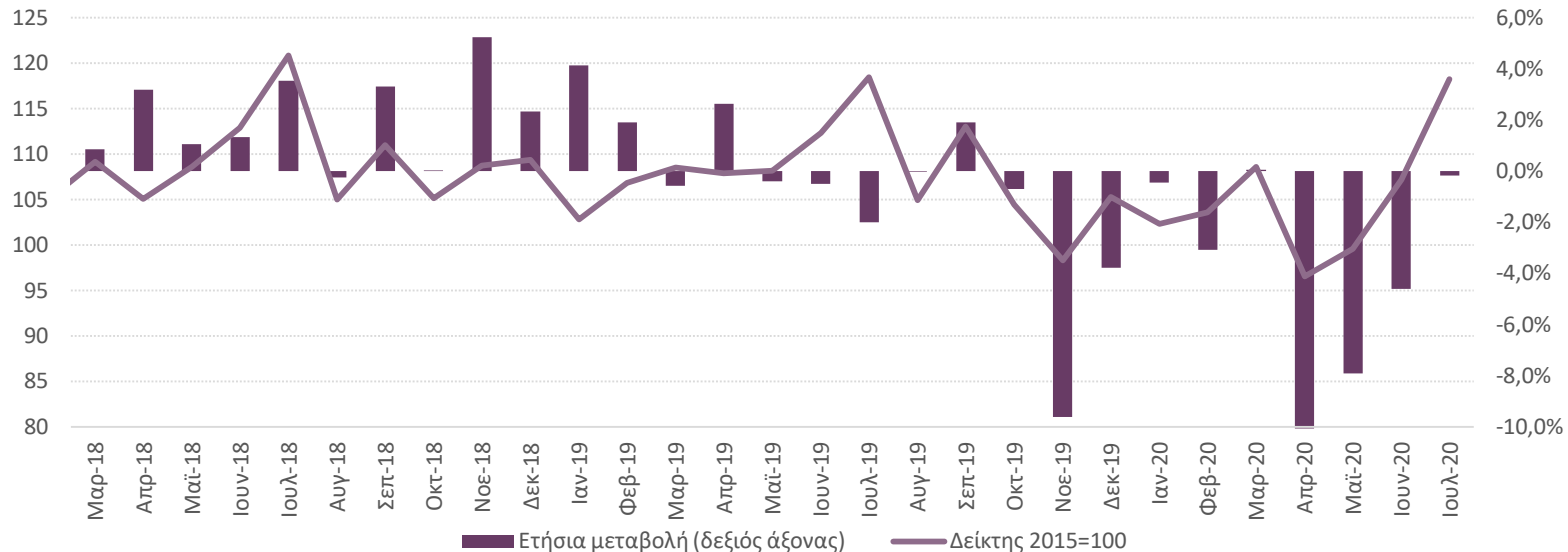
5. Βραχυπρόθεσμοι δείκτες δραστηριότητας

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

*«Το ταμείο Next Generation EU και προκλήσεις της υγειονομικής
κρίσης»*

Στο περυσινό επίπεδο η βιομηχανική παραγωγή τον Ιούλιο

Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής

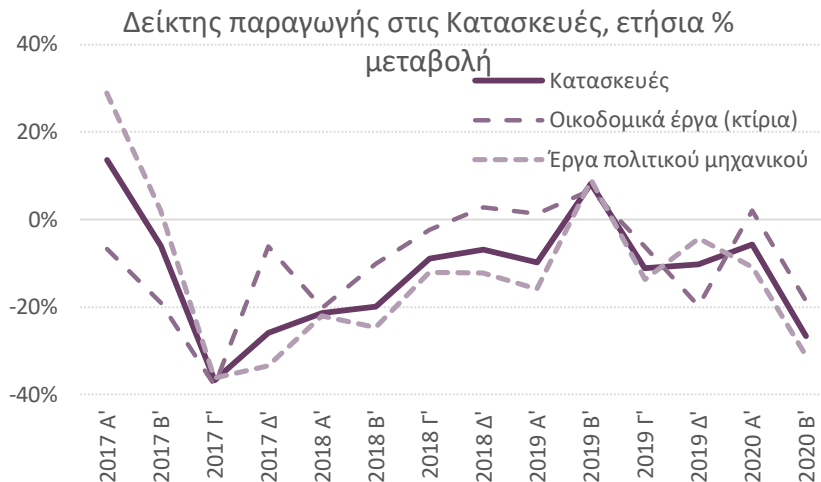
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 7/2020

Στο επτάμηνο του 2020 η μεγαλύτερη υποχώρηση παραγωγής καταγράφεται στη βιομηχανία Λέσσας και Λαοιάτινων

μειωση στην παραγωγή βασικών υφασμάτων (-8,5%).

Εντονη πτώση του κατασκευαστικού κλάδου το δεύτερο τρίμηνο.
Υποχώρησαν οι απώλειες στο λιανικό εμπόριο τον Ιούλιο.

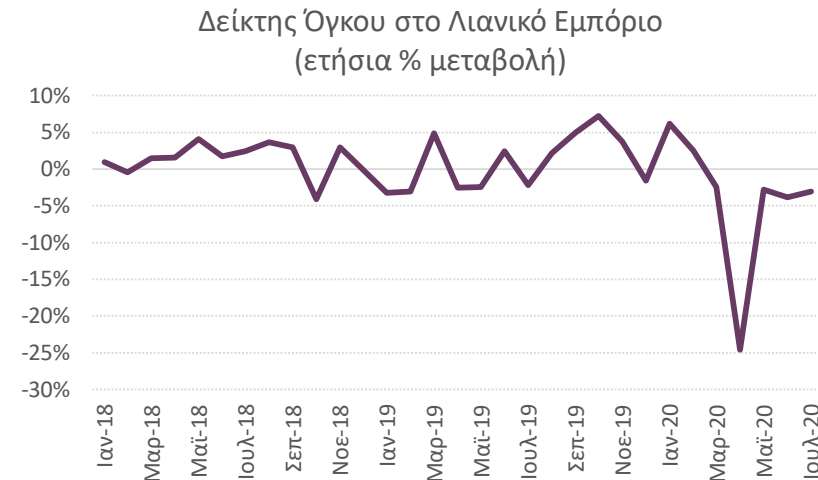
Ισχυρή υποχώρηση κατασκευαστικής δραστηριότητας στην περίοδο του lockdown

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως β' τρίμ. 2020

Μείωση του δείκτη κατασκευών (-26,6%), κυρίως από τα έργα πολιτικού μηχανικού (-31,3%) και λιγότερο από τα κτίρια (-18,6%)

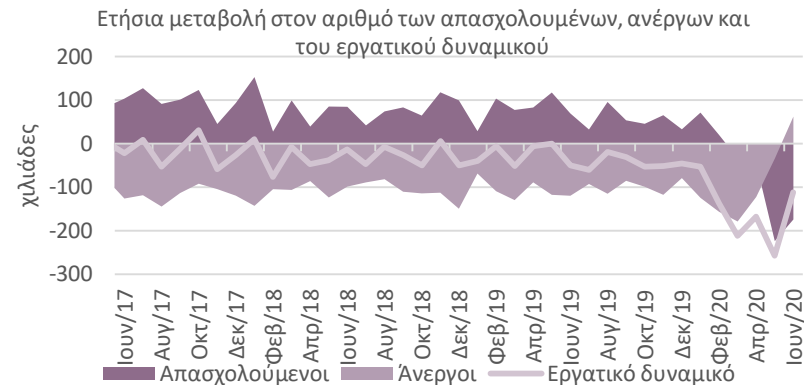
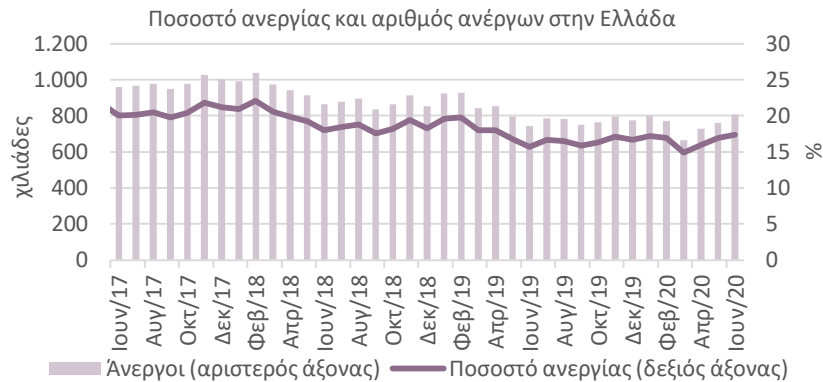
Μείωση στις πωλήσεις του Λιανικού εμπορίου τον Ιούλιο κατά -3,1% αντί -3,8% τον Ιούνιο

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 7/2020

Πτώση στα Τρόφιμα-Ποτά σε σχέση με τον Ιούλιο του 2019 (-10,0%).
Βελτίωση σε Έπιπλα και Ηλεκτρικά είδη (12,8%), Φάρμακα-Καλλυντικά (11,7%), Βιβλία-Χαρτικά (5,1%) και Ένδυση-Υπόδηση (2,6%)

Περαιτέρω αύξηση της ανεργίας τον Ιούνιο του 2020, αν και σε επίπεδο δεύτερου τριμήνου αυτή είναι ελαφρώς μειωμένη συγκριτικά με το ίδιο τρίμηνο του 2019

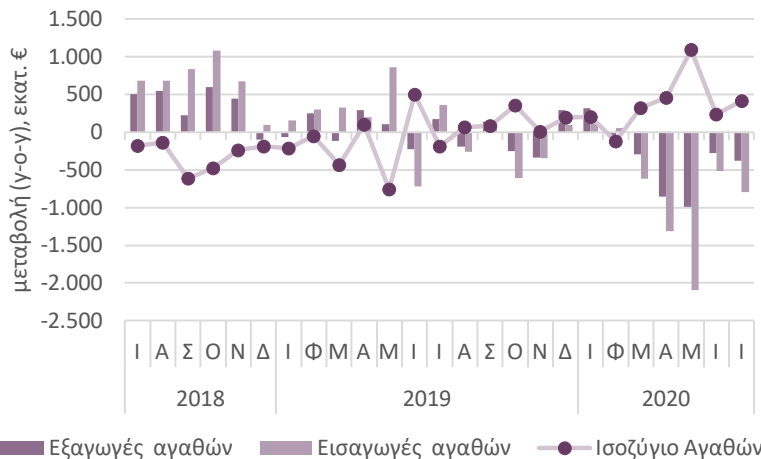

- Το μη εποχικά προσαρμοσμένο ποσοστό ανεργίας το δεύτερο εξάμηνο του 2020 διαμορφώθηκε στο 16,7%, δηλαδή 0,2 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερα συγκριτικά με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019 (16,9%).
- Όμως η ετήσια μεταβολή του ποσοστού ανεργίας τον Ιούνιο του 2020 (0,2 ποσοστιαίες μονάδες) είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη του Ιουνίου του 2019 (0,7 ποσοστιαίες μονάδες).
- Επιπλέον, η ετήσια μεταβολή του ποσοστού ανεργίας τον Ιούνιο του 2020 (0,2 ποσοστιαίες μονάδες) είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη του Ιουνίου του 2019 (0,7 ποσοστιαίες μονάδες).
- Η ετήσια μεταβολή του ποσοστού ανεργίας τον Ιούνιο του 2020 (0,2 ποσοστιαίες μονάδες) είναι χαμηλότερη από την αντίστοιχη του Ιουνίου του 2019 (0,7 ποσοστιαίες μονάδες).

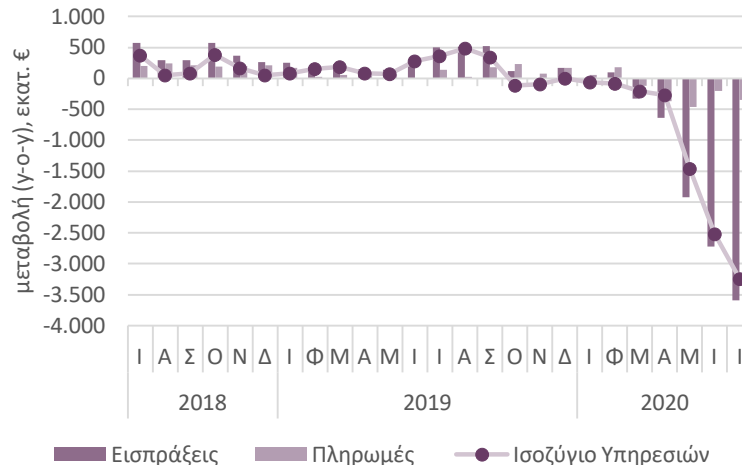
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, έως 06/2020

Περαιτέρω βελτίωση στο ισοζύγιο αγαθών λόγω μεγαλύτερης πτώσης των εισαγωγών. Βύθιση των εισπράξεων υπηρεσιών τον Ιούλιο

Ισοζύγιο Αγαθών

Ισοζύγιο Υπηρεσιών

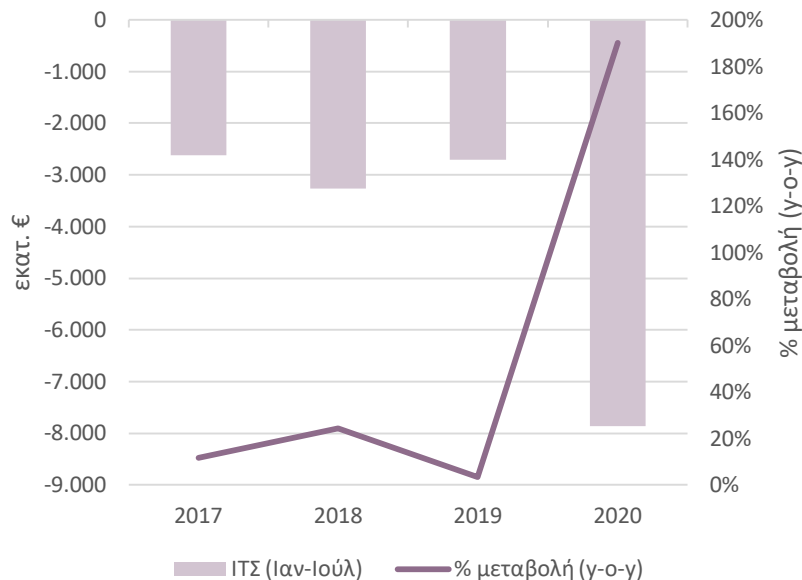

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 7/2020

Περαιτέρω βελτίωση στο εμπορικό έλλειμμα τον Ιούλιο, με διπλάσια πτώση εισαγωγών έναντι εξαγωγών σε σχέση με το 2019. €795 εκατ. έναντι €381 εκατ. αντίστοιχα

Συνολικά την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουλίου, οι τουριστικές εισπράξεις είναι μειωμένες κατά €7,9 δισεκ. σε σύγκριση με το 2019

Επιδείνωση ελλείμματος στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ΙΤΣ) στο πρώτο επτάμηνο του 2020

Ιούλιος 2020: Το ΙΤΣ ήταν ελλειμματικό κατά €874 εκατ., έναντι πλεονάσματος το 2019 €1,3 δισεκ., καθώς οι συνολικές εισπράξεις όλων των ισοζυγίων υποχώρησαν περισσότερο (-€3,3 δισεκ.) από ότι οι πληρωμές (-€1,1 δισεκ.)

1^ο επτάμηνο 2020: Έλλειμμα στο ΙΤΣ €7,9 δισεκ., έναντι ελλείμματος €2,7 δισεκ. το 2019.

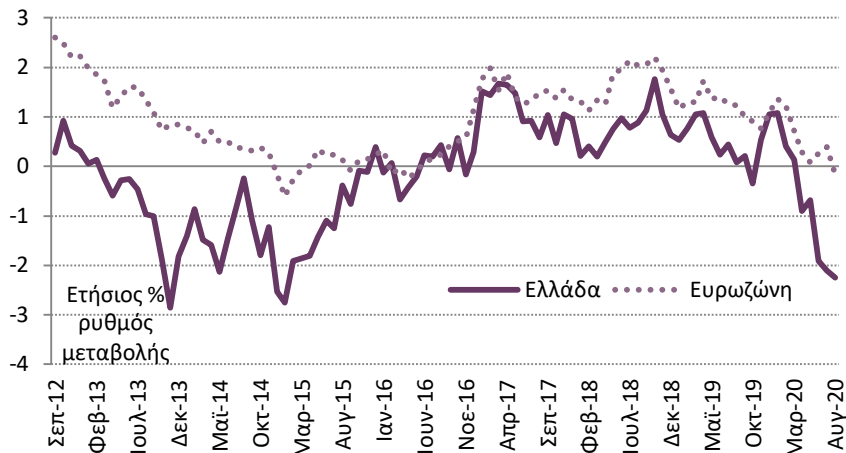
Το ισοζύγιο αγαθών βελτιώθηκε κατά €2,6 δισεκ., κυρίως λόγω περιορισμού των εισαγωγών, με διπλάσια πτώση έναντι των εξαγωγών. Η επιδείνωση του ΙΤΣ προήλθε από τον περιορισμό του πλεονάσματος υπηρεσιών (-€7,9 δισεκ. σε σχέση με το 7μηνο του 2019), καθώς οι τουριστικές εισπράξεις μειώθηκαν επίσης κατά €7,9 δισεκ.

Στα υπόλοιπα ισοζύγια, βελτίωση κατά €215 εκατ. σημειώθηκε στα πρωτογενή εισοδήματα. Αντίθετα, συρρικνώθηκε κατά €130 εκατ. το πλεόνασμα στο ισοζύγιο δευτερογενών εισοδημάτων.

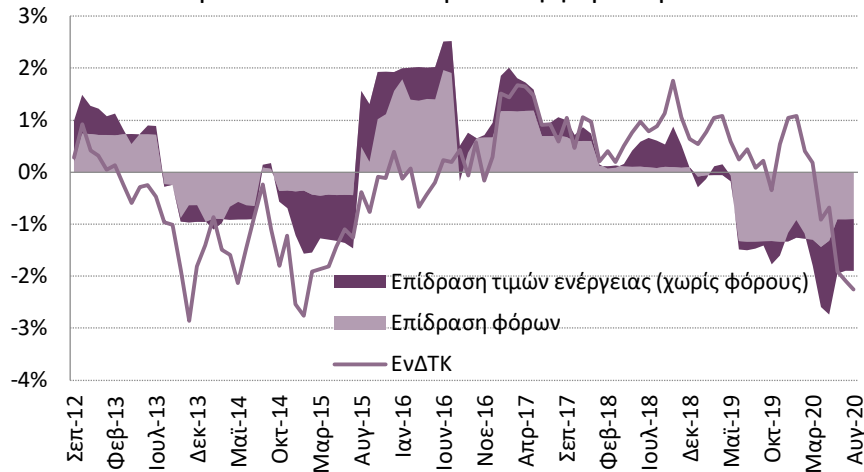
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 7/2020

Με αρνητικό πρόσημο στο οκτάμηνο η μεταβολή του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών, αύξηση στην Ευρωζώνη

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ)

ΕνΔΤΚ στην Ελλάδα και επίδραση τιμών ενεργειακών προϊόντων και αλλαγών στη φορολογία

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, έως 8/2020

Ελλάδα Εντονότερος αποπληθωρισμός τον Αύγουστο από τον Ιούλιο (-2,3% έναντι -2,1%), λόγω της ισχυρότερης αρνητικής επίδρασης της εγχώριας ζήτησης. Αρνητικός ρυθμός μεταβολής ΕνΔΤΚ στο οκτάμηνο από την αρχή του έτους, -0,8% από 0,6% πέρυσι.

- Αποπληθωριστικές πιέσεις και από τους έμμεσους φόρους τον Αύγουστο (-0,9%), λόγω των μέτρων μείωσής τους (έκπτωση ΦΠΑ στα ΜΜΜ, στον τουρισμό). Αρνητική και η επίδραση των ενεργειακών αγαθών (-1,0%)

Ευρωζώνη Αρνητικός ρυθμός μεταβολής τιμών τον Αύγουστο σε σύγκριση με τον Ιούλιο, στο -0,2%. Κατά μέσο όρο στο οκτάμηνο Ιαν.-Αυγ. 0,5%.

- Τον Ιούλιο, η **μεταποιητική παραγωγή** έδειξε σημάδια ανθεκτικότητας μετά από τρεις διαδοχικούς μήνες μείωσης. Αντίστοιχα, στο λιανικό εμπόριο η ετήσια πτώση μετριάστηκε κοντά στο 3,1%.
- Η **ανεργία** επιδεινώθηκε τον Ιούνιο, σε σχέση με πριν ένα χρόνο, κυρίως λόγω της μείωσης των απασχολούμενων.
- Στον **εξωτερικό τομέα**, βελτιώνεται μεν το ισοζύγιο αγαθών, αλλά αυτό προκύπτει λόγω πτώσης των εισαγωγών μεγαλύτερης από την αντίστοιχη πτώση των εξαγωγών.
- Στις υπηρεσίες, το αποτύπωμα της υγειονομικής κρίσης στις τουριστικές εισπράξεις ήταν ιδιαίτερα ισχυρό με αποτέλεσμα να επιδεινώνεται τόσο το ισοζύγιο υπηρεσιών όσο και το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στο επτάμηνο του 2020.
- Ο **αποπληθωρισμός** συνεχίζεται με αυξανόμενη ένταση αγγίζοντας το -2,3% τον Αύγουστο από -2,1% τον Ιούλιο.

6. Δημοσιονομικά

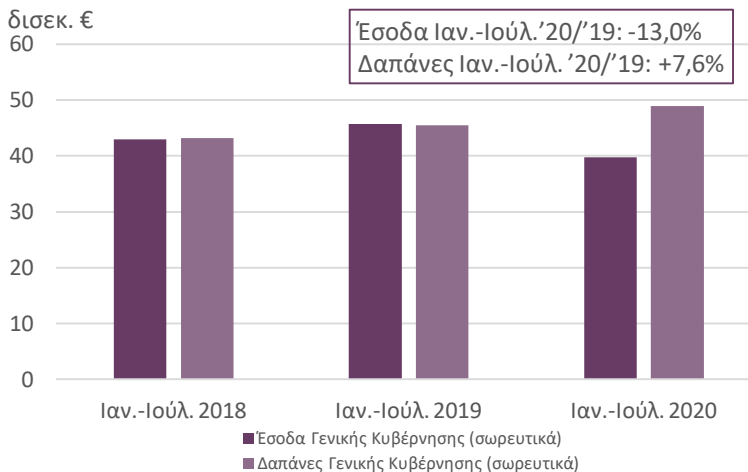
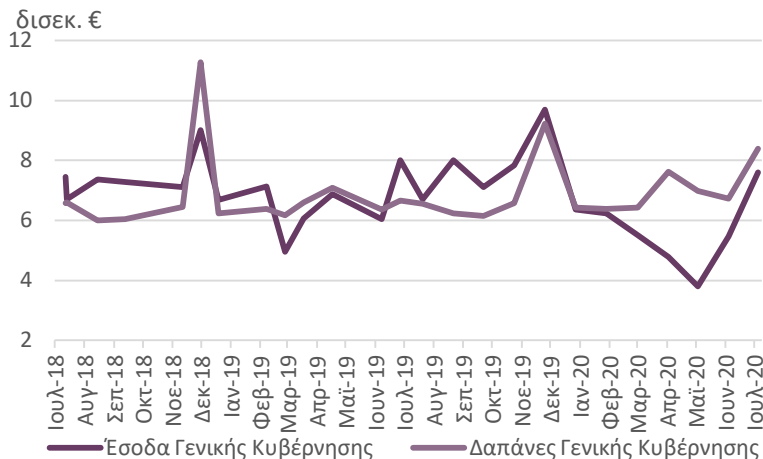
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

«Το ταμείο Next Generation EU και προκλήσεις της υγειονομικής κρίσης»

Μικρότερη ύφεση τον Ιούλιο από ότι τον Ιούνιο εναντί του 2019, αλλά αύξηση υπέρβασης δαπανών. Στο επτάμηνο, διαφορά κυρίως στα έσοδα.

Λιγότερα έσοδα τον Ιούλιο από πέρυσι κατά 4,9% κατόπιν υποχώρησης 9,3% τον Ιούνιο. Κλιμάκωση ανόδου δαπανών τον Ιούλιο σε σύγκριση με πριν ένα έτος, στο 26,0%, από +5,6% τον Ιούνιο

Έσοδα – Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης*

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 7/2020

* Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Η Γενική Κυβέρνηση περιλαμβάνει τον Κρατικό Προϋπολογισμό, την Κεντρική Κυβέρνηση (ΔΕΚΟ, λοιπά νομικά πρόσωπα Δημοσίου, Νοσοκομεία), τους προϋπολογισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των Ασφαλιστικών Ταμείων (ΟΚΑ)

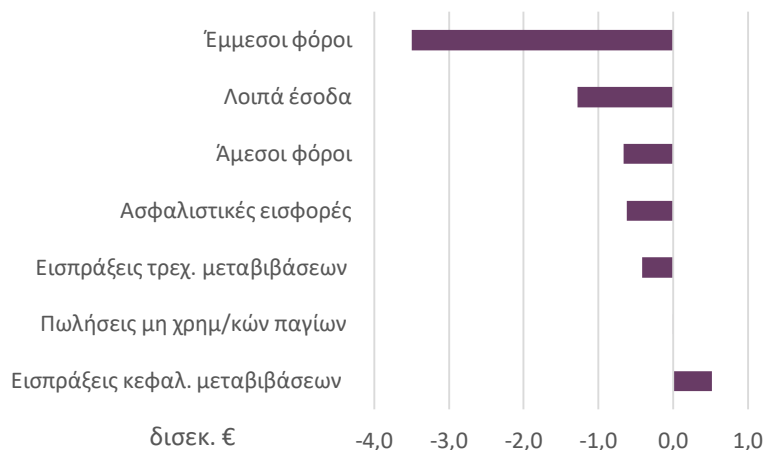
Λιγότερα έσοδα κατά €394 εκατ. από τον Ιούλιο του 2019, από χαμηλότερες εισπράξεις έμμεσων φόρων (-€995 εκατ.), παρότι αυξάνονται οι εισπράξεις μεταβιβάσεων, κυρίως από την ΕΕ (+€522 εκατ.). Περισσότερες δαπάνες κατά €1,74 δισεκ., από τις έκτακτες μεταβιβάσεις λόγω κορωνοϊού (+€1,59 δισεκ.).

Στο επτάμηνο Ιαν.-Ιουλ. τα έσοδα ήταν €5,96 δισεκ. λιγότερα (-13,0%) και οι δαπάνες διευρυμένες κατά €3,48 δισεκ. (+7,6%).

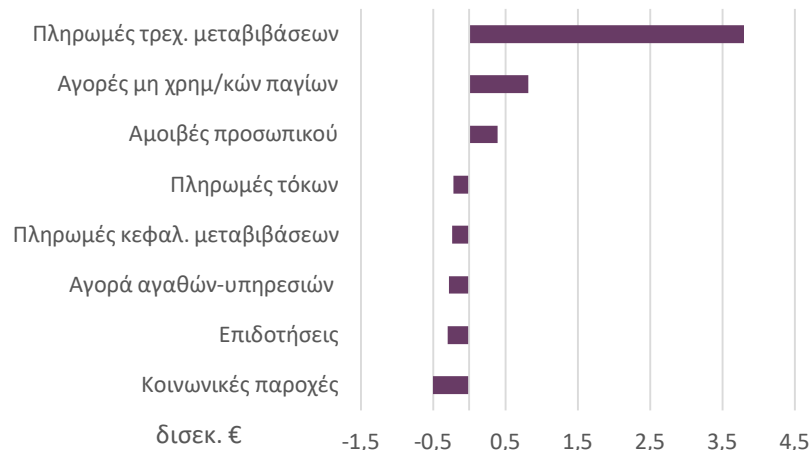
Αύξηση ελλείμματος στο επτάμηνο κυρίως από λιγότερες εισπράξεις έμμεσων φόρων και περισσότερες πληρωμές τρεχουσών μεταβιβάσεων

Κατηγορίες δημοσίων εσόδων – δαπανών

Μεταβολές εσόδων (Ιαν.-Ιουλ.)

Μεταβολές δαπανών (Ιαν.-Ιούλ.)

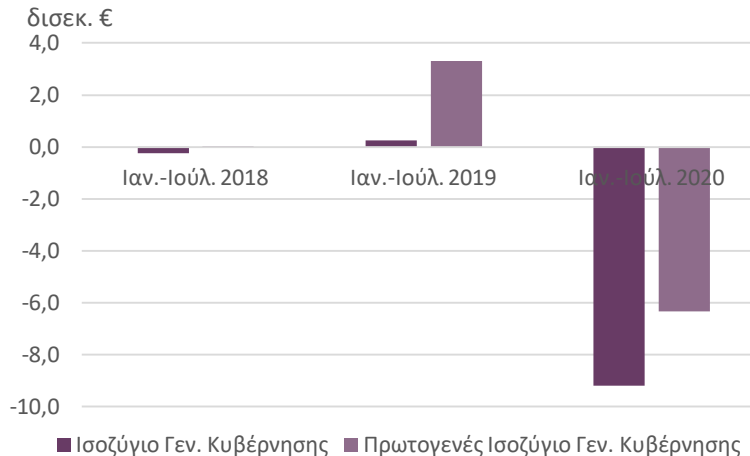
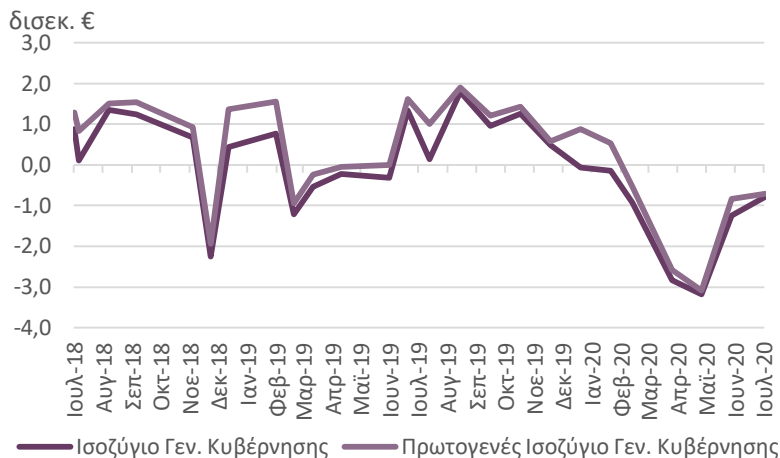

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 7/2020

Υποχώρηση δημοσίων εσόδων κατά €5,96 δισεκ. κυρίως από λιγότερες εισπράξεις έμμεσων φόρων (-€3,5 δισεκ.), λοιπά έσοδα, λόγω χαμηλών εισπράξεων από αποκρατικοποιήσεις (-€1,3 δισεκ.) και χαμηλότερους άμεσους φόρους (-€664 εκατ.)
Διεύρυνση δημοσίων δαπανών €3,48 δισεκ. από άνοδο πληρωμών τρεχουσών μεταβιβάσεων (+€3,8 δισεκ.), για την ενίσχυση μισθωτών -επαγγελματιών λόγω πανδημίας, από αγορές μη χρημ/κων παγίων (+€818 εκατ.) και αύξηση αμοιβών.

Μεγαλύτερη επιδείνωση πρωτογενούς δημοσ. ισοζυγίου τον Ιούλιο σε σύγκριση με πέρυσι, από ό,τι τον Ιούνιο. Στα επίπεδα του Απριλίου.

Ισοζύγιο-Πρωτογενές ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης*

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, έως 7/2020

* Σε ταμειακή και ενοποιημένη βάση. Το Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει από τη διαφορά εσόδων-δαπανών της. Το Πρωτογενές Ισοζύγιο Γεν. Κυβέρνησης προκύπτει αφαιρώντας τις πληρωμές τόκων από το ισοζύγιό της.

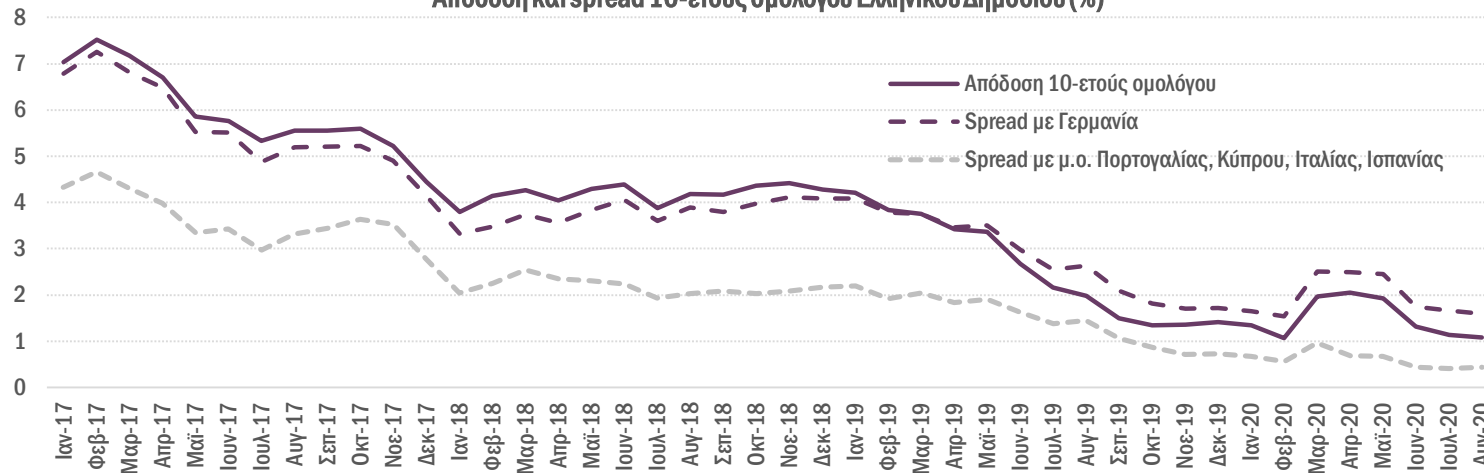
Επιδείνωση πρωτογενούς δημοσιονομικού ισοζυγίου κατά 4/5 από αύξηση δαπανών και 1/5 από μείωση εσόδων, ενώ οι πληρωμές τόκων ήταν λιγότερες σε σχέση με ένα χρόνο νωρίτερα.

Επιδείνωση Ισοζυγίου Γεν. Κυβέρνησης κατά €2,13 δισεκ. τον Ιούλιο σε σχέση με ένα έτος πριν, σε έλλειμμα €793 εκατ., από πλεόνασμα €1,33 δισεκ. πέρυσι. Επιδείνωση Πρωτ. Ισοζυγίου €2,33 δισεκ., από λιγότερους τόκους φέτος (έλλειμμα €714 εκατ.).

Στο αρχικό επτάμηνο, πρωτογενές έλλειμμα €6,34 δισεκ., έναντι πρωτογενούς πλεονάσματος €3,31 δισεκ. πριν ένα χρόνο.

Η απόδοση των ελληνικών ομολόγων μειώθηκε περαιτέρω τον Αύγουστο στο 1,08%, πολύ κοντά στα ιστορικά χαμηλά

Απόδοση και spread 10-ετούς ομολόγου Ελληνικού Δημοσίου (%)

Πηγή: ΕΚΤ, έως 8/2020

Μειώθηκε οριακά τον Αύγουστο το spread του 10-ετούς ελληνικού ομολόγου έναντι του γερμανικού (σε 160 από 166 μ.β.), ενώ αυξήθηκε οριακά η διαφορά έναντι των ομολόγων του «νότου» (σε 44 από 41 μ.β.).

Σύνοψη – Δημόσια Οικονομικά

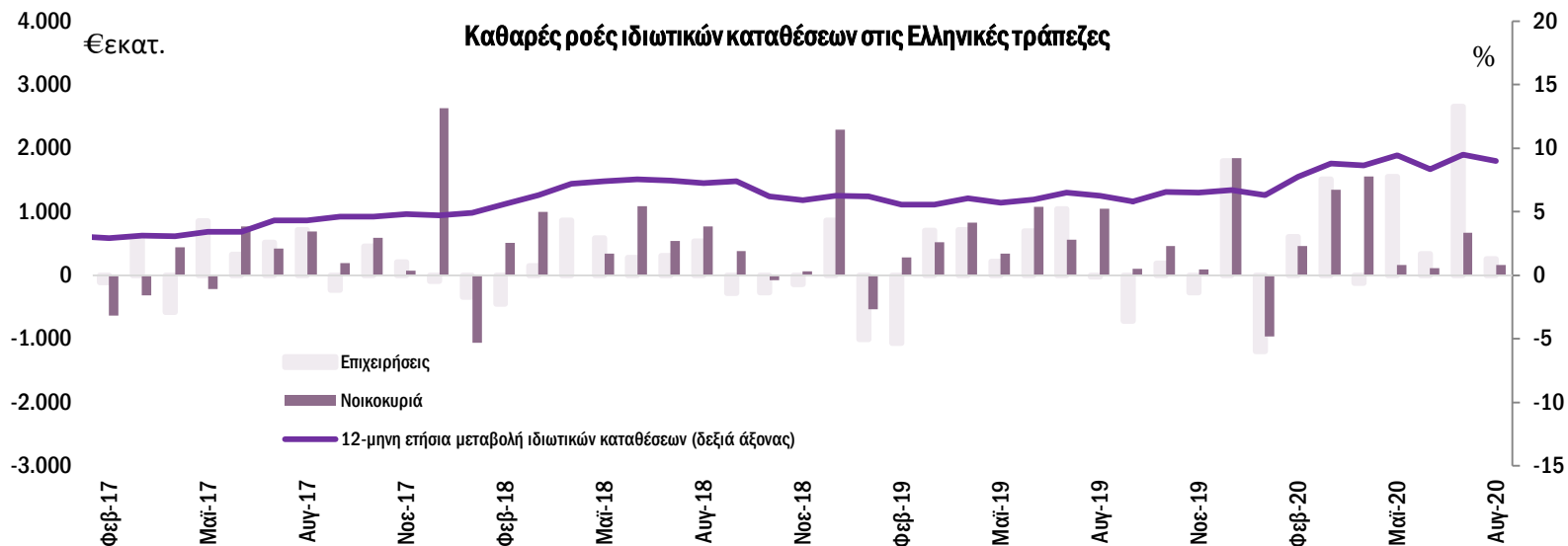
- **Κλιμακώνεται η επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών** τον Ιούλιο σε σχέση με πέρυσι, **πρωτίστως από αύξηση δαπανών (+26,0%)**, για την υλοποίηση παρεμβάσεων στήριξης επιχειρήσεων και νοικοκυριών. Συνεχίζεται η **υποχώρηση εσόδων, αλλά με φθίνοντα ρυθμό** (-4,9%, από -9,3% τον Ιούνιο και -44,7% τον Μάιο), λόγω αυξημένων μεταβιβάσεων από την ΕΕ.
- Στο **επτάμηνο Ιανουαρίου-Ιουλίου του 2020** υποχώρηση εσόδων σε σχέση με το 2019 κυρίως από λιγότερες εισπράξεις έμμεσων φόρων (-€3,5 δισεκ. ή -20,4%) και λοιπά έσοδα (-€1,3 δισεκ. ή -38,5%), πρωτίστως από αποκρατικοποιήσεις.
- Διεύρυνση δαπανών κυρίως από πληρωμές τρεχουσών μεταβιβάσεων (+3,8 δισεκ. ή +196,5%), για τη στήριξη νοικοκυριών και επαγγελματιών.
- **Πρωτογενές έλλειμμα** Γενικής Κυβέρνησης €6,34 δισεκ., έναντι πρωτογενούς πλεονάσματος €3,31 δισεκ. πριν ένα χρόνο.
- Υποχώρησε τον Αύγουστο το μέσο επιτόκιο του **10-ετούς ελληνικού ομολόγου** οριακά κάτω από 1,1%, αγγίζοντας τα ιστορικά χαμηλά επίπεδα του Φεβρουαρίου. Μειώθηκε το spread έναντι του γερμανικού στις 160 μ.β., ενώ ανακόπηκε η τάση μείωσης του spread έναντι των χωρών του «νότου» στις 44 μ.β. Οι πολύ χαμηλές αποδόσεις ευνοούνται από τα συνεχιζόμενα έκτακτα μέτρα της ΕΚΤ για παροχή **υψηλής ρευστότητας**.

7. Τραπεζικά

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

«Το ταμείο Next Generation EU και προκλήσεις της υγειονομικής κρίσης»

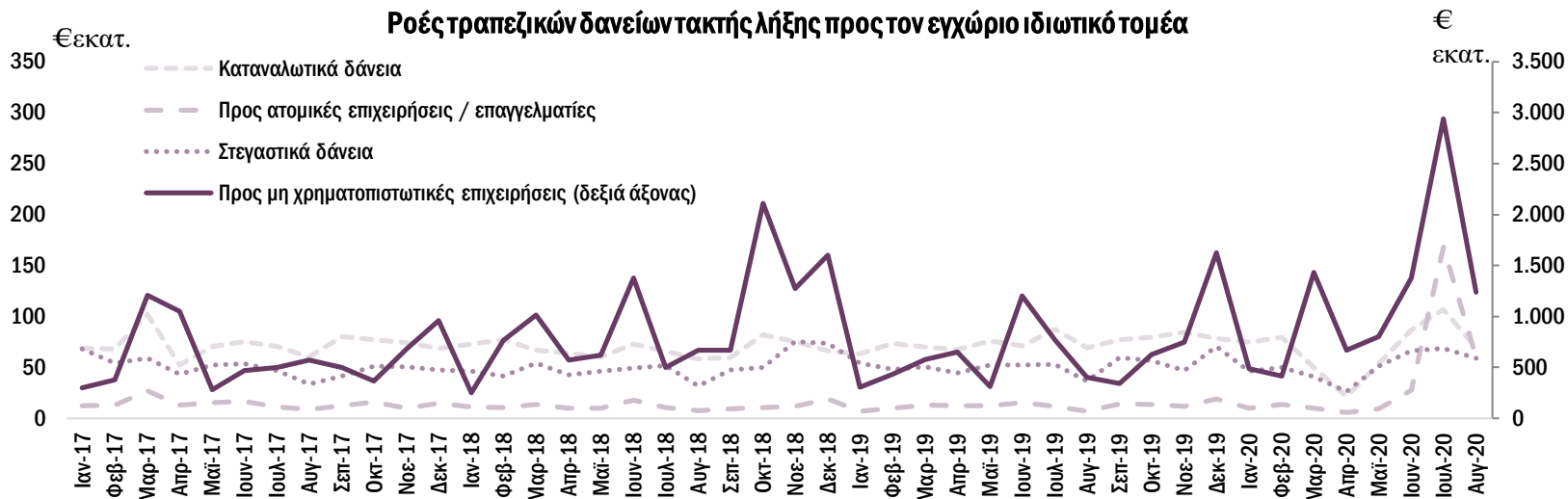
Οι τραπεζικές καταθέσεις αυξάνονται παρά την επιβράδυνση ανάκαμψής τους τον Αύγουστο

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 8/2020

Ο 12-μηνος ρυθμός ετήσιας αύξησης των καταθέσεων παραμένει ιδιαίτερα υψηλός, 9,0% τον Αύγουστο του 2020. Η ανάκαμψη των ιδιωτικών καταθέσεων κατά τη διάρκεια του 2020 επιταχύνθηκε από την αύξηση της ιδιωτικής αποταμίευσης που παρατηρήθηκε μετά την εφαρμογή των μέτρων καταστολής της πανδημίας.

Η πιστωτική επέκταση προς επιχειρήσεις ενισχύεται το τρίτο τρίμηνο με την στήριξη των μέτρων τόνωσης της ρευστότητας

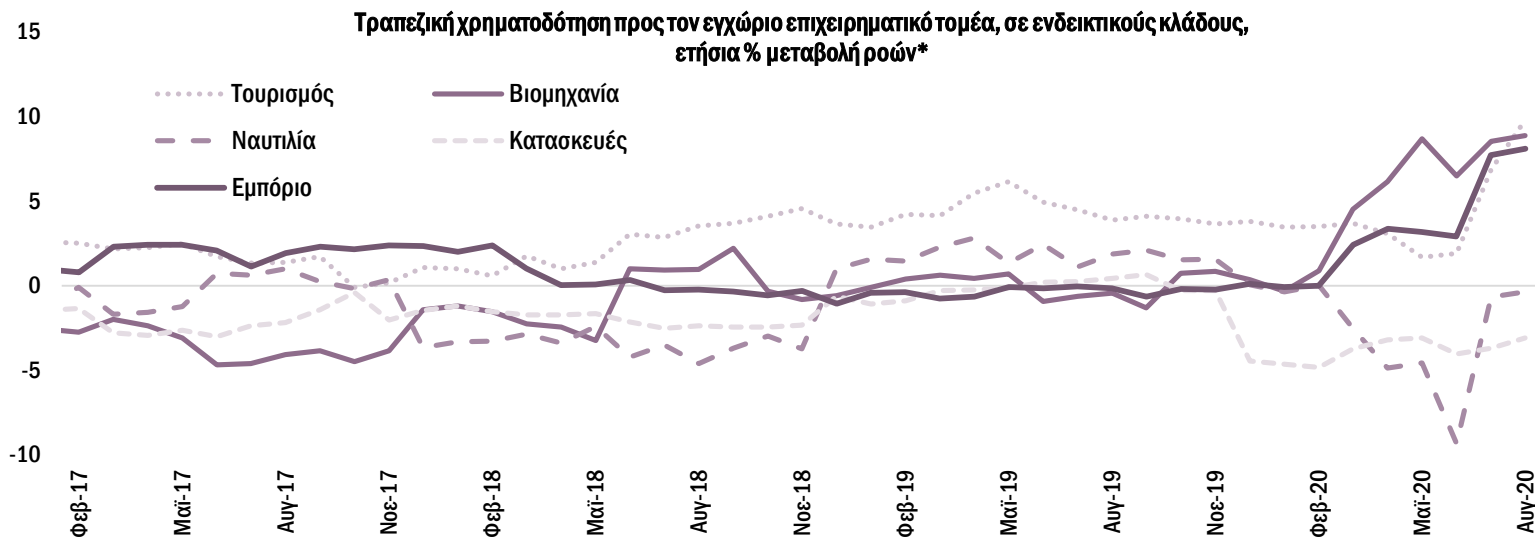
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 8/2020

Συνεχίζεται η ανάκαμψη της χρηματοδότησης προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις με €1,2 δισεκ. νέα δάνεια τακτής λήξης τον Αύγουστο, υπό την επίδραση των εγγυοδοτικών προγραμμάτων του ΤΕΠΙΧ, και των διευκολύνσεων χρηματοδότησης των τραπεζών από την ΕΚΤ.

Οριακή πιστωτική επέκταση των δανείων προς ελεύθερους επαγγελματίες τον Αύγουστο για πρώτη φορά μετά από τρία χρόνια.

Η χρηματοδότηση της κατανάλωσης και στέγασης των νοικοκυριών συνέχισε να μειώνεται σε ετήσια βάση, με μόνο €128 εκατ. νέα δάνεια τακτής λήξης.

Πέρα από τη βιομηχανία, υψηλή πιστωτική επέκταση καταγράφηκε και σε πληττόμενους κλάδους όπως ο τουρισμός και το εμπόριο...

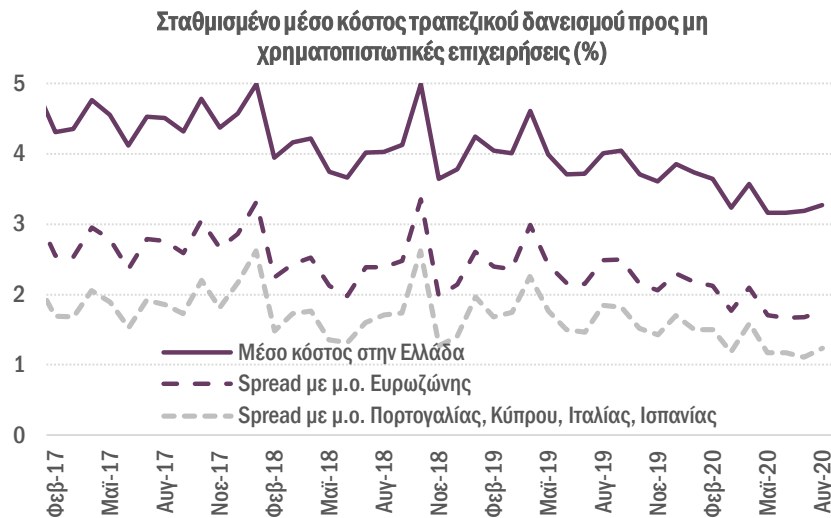
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 8/2020

* Οι ροές προκύπτουν από τις μεταβολές των υπολοίπων διορθωμένες για τις διαγραφές δανείων, απομειώσεις αξίας χρεογράφων, τις συναλλαγματικές διαφορές και τις αναταξινομήσεις/μεταβιβάσεις δανείων.

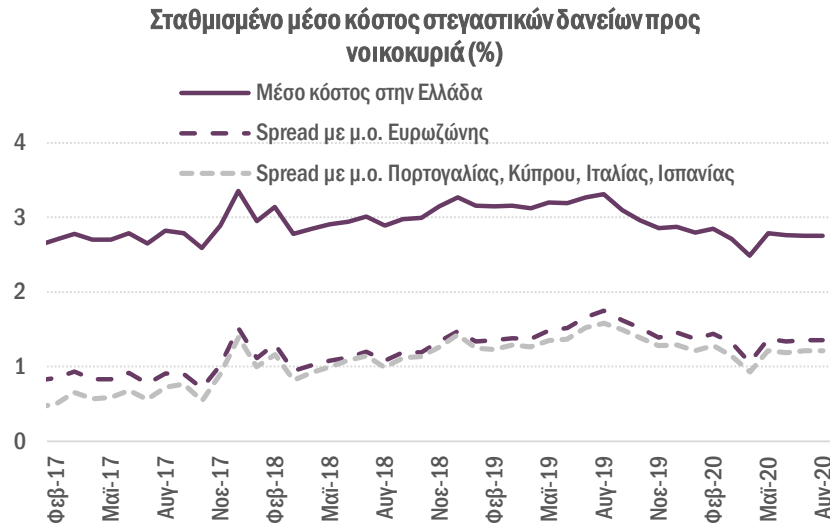
...μέσα από την αξιοποίηση των μέτρων για την κάλυψη αναγκών ρευστότητας των πληττόμενων επιχειρήσεων. Αμετάβλητη η πιστωτική επέκταση στη ναυτιλία, σημαντική πιστωτική συρρίκνωση για τις κατασκευές.

Τα επιτόκια δανεισμού παρέμειναν σε χαμηλά επίπεδα σημειώνοντας οριακές μεταβολές

Το κόστος νέου δανεισμού των ελληνικών επιχειρήσεων αυξήθηκε οριακά σε 3,3% τον Αύγουστο, ελαφρά υψηλότερα από το ιστορικά ελάχιστο επίπεδο του Ιουλίου

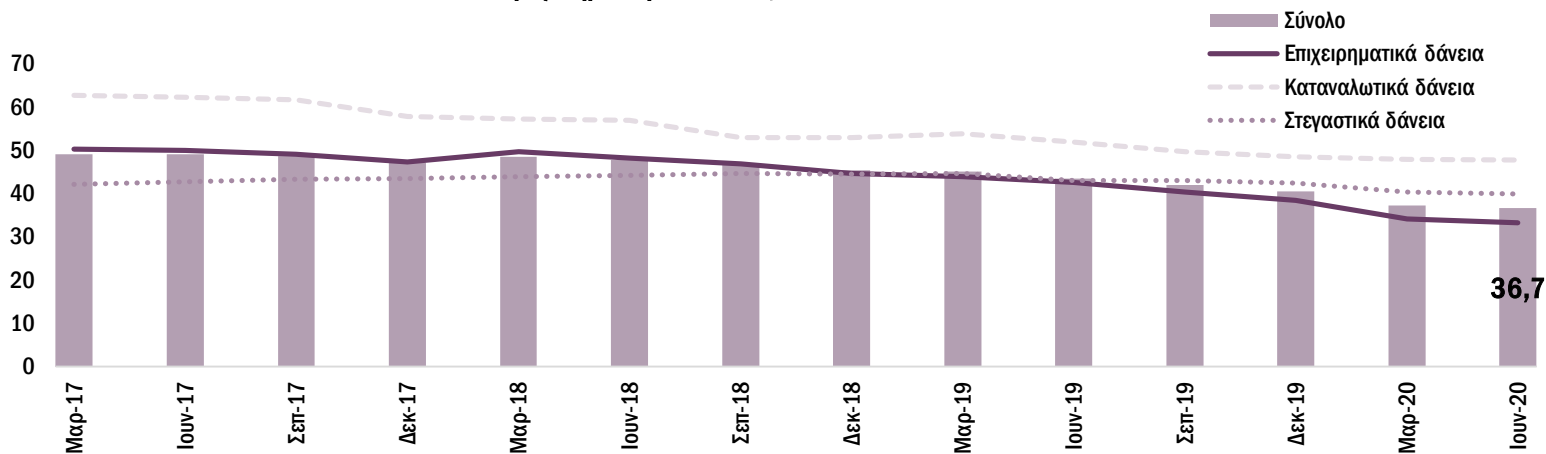
Το επιτόκιο νέων στεγαστικών δανείων από τα νοικοκυριά διατηρήθηκε σε χαμηλά επίπεδα, περί το 2,8%

...ενώ το κόστος δανεισμού παραμένει υψηλότερο από τον μ.ό. του «νότου» της Ευρωζώνης, περί τις 120 μ.β. τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τα νοικοκυριά

Περαιτέρω μείωση των ΜΕΔ στους ισολογισμούς των Τραπεζών το δεύτερο τρίμηνο του 2020 παρά την κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας

Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, % επί του συνόλου των δανείων*

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, έως 6/2020

* Τα στοιχεία είναι σε ατομική βάση και αφορούν σε εντός ισολογισμού δάνεια (προ προβλέψεων) των Ελληνικών εμπορικών και συνεταιριστικών τραπεζών.

- Η μείωση των ΜΕΔ σε €59,7 δισεκ. τον Ιούνιο προήλθε κυρίως από τα επιχειρηματικά δάνεια. Σημαντικό μέρος της οφείλεται σε μεταβιβάσεις και τιτλοποιήσεις χαρτοφυλακίων καθώς και διαγραφές δανείων από τους ισολογισμούς των τραπεζών.
- Τα μέτρα στήριξης των δανειοληπτών, όπως μορατόρια και επιδοτήσεις αποπληρωμών, και η προσωρινή χαλάρωση των εποπτικών κριτηρίων συμβάλλει έτσι ώστε η ύφεση στην πραγματική οικονομία να μην έχει ακόμα αντίκτυπο στη λογιστική απεικόνιση των ΜΕΔ.

Σύνοψη – Τραπεζικά

- Οι τραπεζικές **καταθέσεις** συνεχίζουν να αυξάνονται παρά την επιβράδυνση ανάκαμψής τους τον Αύγουστο.
- Συνεχίστηκε η αύξηση των **νέων χρηματοδοτήσεων** προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις τον Αύγουστο κατά 7,2% σε ετήσια βάση, υπό την επήρεια και των μέτρων τόνωσης της ρευστότητας, όπως τα εγγυοδοτικά προγράμματα του ΤΕΠΙΧ.
- Σημειώθηκε οριακή πιστωτική επέκταση προς ελεύθερους επαγγελματίες για πρώτη φορά μετά από 3 χρόνια, ενώ συνεχίστηκε η πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά.
- Η **βιομηχανία, ο τουρισμός και το εμπόριο** συμβάλλουν στην επιτάχυνση της πιστωτικής επέκτασης το τρίτο τρίμηνο, ενώ συνεχίστηκε η πιστωτική συρρίκνωση στον κλάδο των κατασκευών.
- Τα επιτόκια νέου δανεισμού παρέμειναν χαμηλά τον Αύγουστο με οριακές μόνο μεταβολές.
- Τα **ΜΕΔ** στους ισολογισμούς των Τραπεζών κατέγραψαν περαιτέρω μείωση το δεύτερο τρίμηνο του 2020 κυρίως μέσα από διαγραφές και μεταβιβάσεις χαρτοφυλακίων. Παρά την κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας, τα μέτρα στήριξης των δανειοληπτών, όπως μορατόρια και επιδοτήσεις αποπληρωμών απέτρεψαν την αντιστροφή της καταγεγραμμένης τάσης.

8. Ενέργεια, Υποδομές, Περιβάλλον

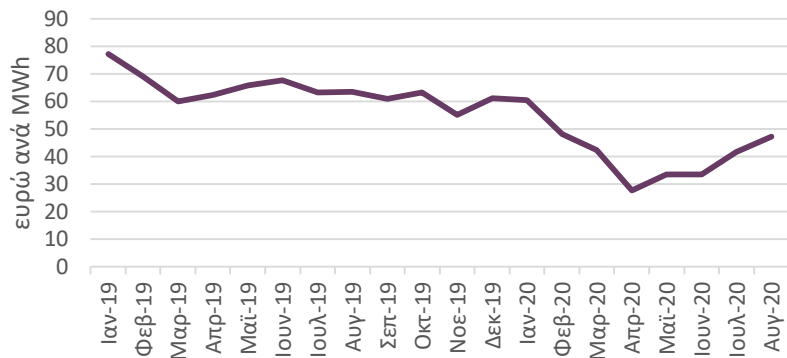
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2020

*«Το ταμείο Next Generation EU και προκλήσεις της
υγειονομικής κρίσης»*

Νέα άνοδος κόστους ηλεκτρικής ενέργειας. Ηπιότερη αύξηση τιμής δικαιωμάτων εκπομπών CO₂

Το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά αυξήθηκε σημαντικά τον Αύγουστο, αν και παραμένει χαμηλότερα από ότι ένα έτος πριν...

Μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα

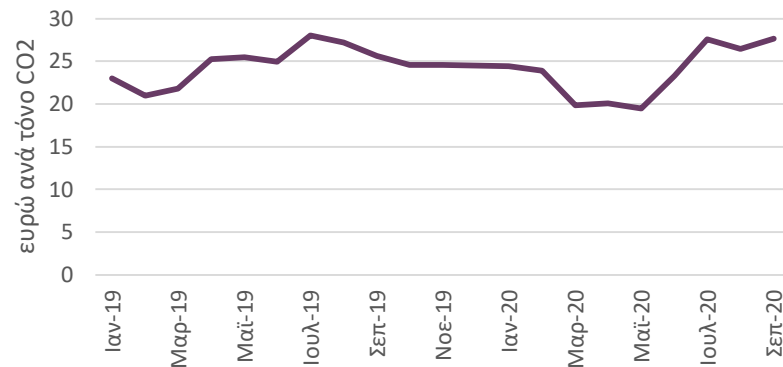

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 8/2020

Η μεσοσταθμική τιμή αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα (Οριακή Τιμή Συστήματος) διαμορφώθηκε τον Αύγουστο στα 47,1 €/MWh, αυξημένη κατά 13,0% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα

...ενώ η τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂, σημείωσε μικρή άνοδο τον Σεπτέμβριο

Μέση τιμή δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ (EUA units)

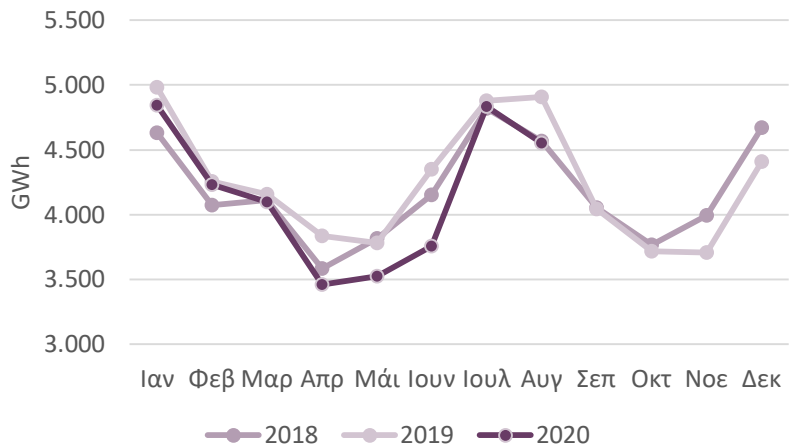
Πηγή: ΛΑΓΓΗ, έως 9/2020

Η μέση τιμή των δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ διαμορφώθηκε τον Σεπτέμβριο στα 27,6 €/tCO₂, αυξημένη κατά 4,5% σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα

Μείωση κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας, διατηρούν οι επενδύσεις σε ΑΠΕ τον ανοδικό ρυθμό τους

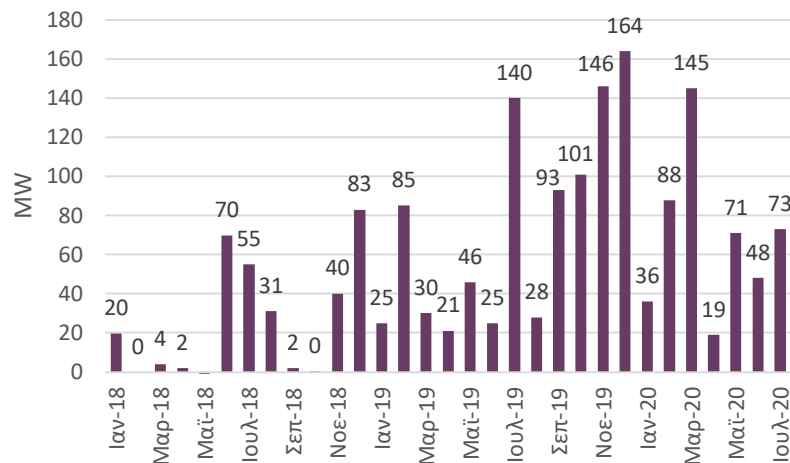
προηγούμενου έτους. Η ετήσια μεταβολή για την περίοδο Απριλίου-Αυγούστου ήταν -7,5% (-5,2% στο οκτάμηνο)

Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας στο διασυνδεδεμένο σύστημα

Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 8/2020

Νέα εγκατεστημένη ισχύς ΑΠΕ*

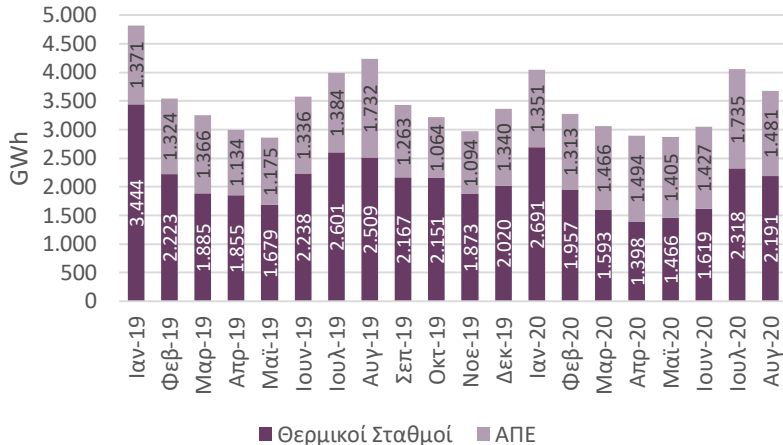

*Δεν συμπεριλαμβάνεται η ισχύς από υδροηλεκτρικούς σταθμούς.

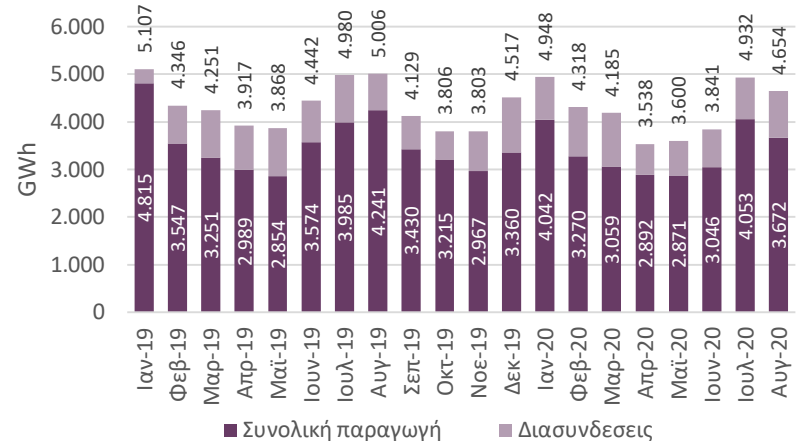
Πηγή: ΔΑΠΕΕΠ, έως 7/2020

Μείωση παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας τόσο από θερμικούς σταθμούς όσο και από ΑΠΕ. Ενισχύονται οι καθαρές εισαγωγές

Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από θερμικούς σταθμούς και ΑΠΕ* στο διασυνδεδεμένο σύστημα

Συνολική παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και ισοζύγιο διασυνδέσεων στο διασυνδεδεμένο σύστημα*

*Δεν συμπεριλαμβάνονται οι απώλειες συστήματος. Οι διασυνδέσεις αφορούν στις καθαρές εισαγωγές.

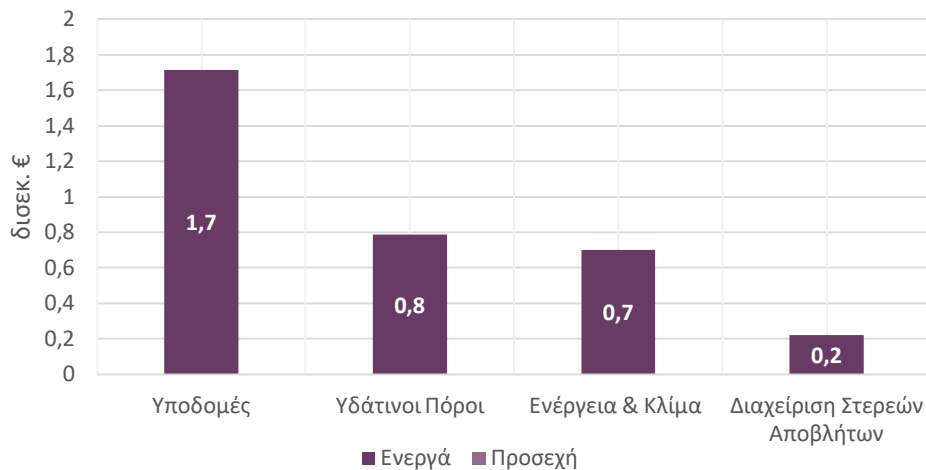
Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 8/2020

*Συμπεριλαμβάνεται η ενέργεια από υδροηλεκτρικούς σταθμούς

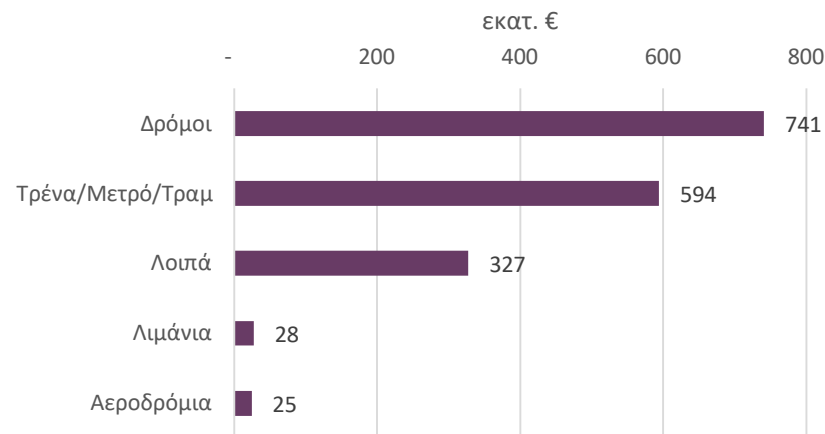
Πηγή: ΑΔΜΗΕ, έως 8/2020

Σε περίπου €1,7 δισεκ. ανοιχτές προσκλήσεις έργων σε υποδομές. Έπονται τα έργα προστασίας περιβάλλοντος και ενέργειας

Τρέχουσες προσκλήσεις έργων*

Υποδομές - Ανοιχτές προσκλήσεις

*Αφορά σε προσκλήσεις έργων μέσω ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΔΙΤ και σχέδια επενδύσεων στο πλαίσιο παραχωρήσεων ΤΑΙΠΕΔ έως 9/2020. Κάθε μια από τις κατηγορίες περιλαμβάνει τα εξής έργα:

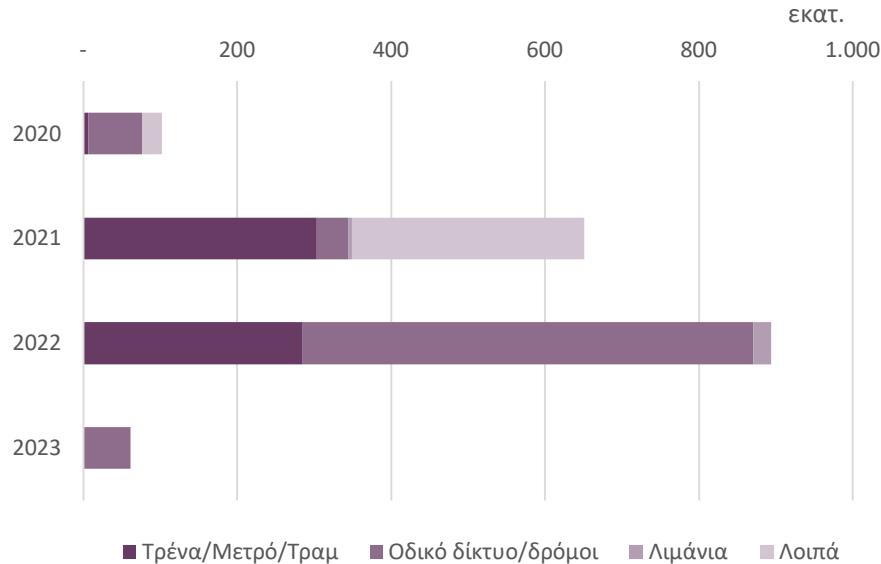
- Υποδομές: Οδικά δίκτυα-δρόμοι, μέσα σταθερής τροχιάς, λιμάνια, αεροδρόμια κλπ.
- Ενέργεια & Κλίμα: Βελτίωση ενεργειακής αποδοτικότητας κτιρίων, πρόληψη κινδύνων από πλημμύρες και πυρκαγιές, ενεργειακή διασύνδεση απομακρυσμένων περιοχών
- Υδάτινοι πόροι: Συλλογή και επεξεργασία υγρών αποβλήτων / αστικών λυμάτων, αποδοτική διαχείριση πόσιμου ύδατος, γενικότερες υποδομές διαχείρισης υδάτινων πόρων
- Στερεά Απόβλητα: Δημιουργία πράσινων σημείων, ανάπτυξη συστημάτων συλλογής βιοαερίου, αστικά απόβλητα, μονάδες κομποστοποίησης κλπ.

Πηγές: ΕΣΠΑ 2014-2020 και ΣΔΙΤ, έως 9/2020

*Στα Λουτά συγκαταλέγονται έργα αναβάθμισης αστικού περιβάλλοντος, υποδομές άθλησης, έργα ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς κλπ.

Συσσώρευση έργων σε υποδομές το 2020. Σε αναμονή του ΕΣΠΑ 2021-2027 για νέα έργα σε Ενέργεια, Διαχείριση αποβλήτων, Υδ. πόρους

Τρέχουσες προσκλήσεις έργων σε υποδομές, ανά κατηγορία έργου και έτους

* Περιλαμβάνονται επενδύσεις σε ενέργειες του ΤΑΙΠΕΔ ολοκληρωμένες το 2020, βάσει του προϋπολογισμού επενδύσεων

Πηγές: ΕΣΠΑ 2014-2020, ΣΔΙΤ, ΤΑΙΠΕΔ έως 9/2020

- Διαχείριση στερεών αποβλήτων, υδάτινοι πόροι, ενέργεια και κλίμα: σχεδόν όλες οι προσκλήσεις λήγουν το 2020.
- Το νομοσχέδιο για το νέο Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων προβλέπει την συμμετοχή δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε όλα τα στάδια της επεξεργασίας αποβλήτων. Αναμένεται τόνωση των σχετικών επενδύσεων και από τα ΣΔΙΤ, με προκηρύξεις έως τα τέλη του 2020.
- Το μεγαλύτερο τμήμα των τρεχόντων διαγωνισμών σε υποδομές για το 2020 αφορά σε Οδικά δίκτυα/δρόμους. Ανοιχτοί έως το 2022 πολλοί διαγωνισμοί για Οδικά δίκτυα/δρόμους.
- Στο τρέχον έτος έχουν ολοκληρωθεί από το ΤΑΙΠΕΔ οι παραχωρήσεις των μαρίνων Αλίμου και Χίου και του ξενοδοχείου Castello Bibelli. Περισσότερα από €70 εκατ. σε επενδύσεις (βάσει master plan παραχώρησης).
- Εν εξελίξει διαγωνισμοί για ΔΕΠΑ Υποδομών, ΔΕΠΑ Εμπορίας, 30% Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, μαρίνα Ιτέας, τουλάχιστον 67% λιμένων Αλεξανδρούπολης, Ηγουμενίτσας, Καβάλας κ.ά.
- Το νέο ΕΣΠΑ 2021-2027 δεν έχει οριστικοποιηθεί. Οι πρώτες προσκλήσεις αναμένονται το επόμενο έτος.

Σύνοψη – Ενέργεια, Υποδομές, Περιβάλλον

- Στην **αγορά ενέργειας**, το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας στη χονδρεμπορική αγορά συνέχισε να αυξάνεται τον Αύγουστο, ενώ η κατανάλωση κατέγραψε πτώση σε ετήσια βάση.
- Οι επενδύσεις σε ΑΠΕ διατήρησαν τον ανοδικό ρυθμό τους.
- Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ αντιστοιχούσε στα 2/3 της παραγωγής από θερμικούς σταθμούς τον Αύγουστο.
- Οι τιμές δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ ανέκαμψαν τον Σεπτέμβριο.
- Στα **δημόσια έργα**, το σύνολο των ανοιχτών προσκλήσεων για δημόσια έργα υποδομών αγγίζει τα €1,7 δισεκ. ενώ περίπου ακόμα €1,7 δισεκ. αφορούν προσκλήσεις στους τομείς της Ενέργειας, Διαχείρισης αποβλήτων, και Υδάτινων πόρων.
- Εν αναμονή των νέων έργων που θα προκηρυχθούν στα πλαίσια του ΕΣΠΑ 2021 -2027, το σύνολο των ανοιχτών προσκλήσεων, περίπου στο 1,9% του ΑΕΠ, υπολείπεται των συνολικών πόρων που θα διατεθούν για επενδύσεις μέσω του νέου Ταμείου Ανάκαμψης.